

СПОРТ
43 майдилг ера
вай республикерча
кикбоксераша СКФО
яхъашкара

16

ДААР
Россельхозбанка
«чам бола гулакх»
хъаллаьцар РСЦ
болхлоша

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№7 (12634)
Сабкура
бутт,
29 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майгсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

ВІАШАГІКХЕТАР

Ціхезача боксерача
Цзю Костяйца,
кхетаче хилар вай
Мехкадаь

4

ДАГАЛОАТТАМ

Санкт-Петербургерча
гІалгІай, нохчий
викалаша дІайихъар
дагалоаттама кхетаче

5

НОАХАЛІЙ БУВЗАМ

ГІалгІайчен ОМОНе
ййиллача наІарий ди
дІадихъар

6

КЪОНА ГІОНЧИЙ

ГІалгІайчен
дешархой Юмабир,
лорий хъалхара
новкъостал де

9

НАЪНА МОТТ

Дешархоша дІадихъар
ГІалгІай метта хетадаь
ловзар

10

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Халкъий цхъоагІо

Баркал хилда, тхо халача хана
хъаллаьцарашта

2

Деналца коталонга кхачар

Даьхе лораеш
латтарий хоастам
беш аьнна дош

7

Дохаде ца мега кьам

ГалгӀайчен эзараш болча наха дагалаьцар, кьам мехкахдаьккха ха

Султиганькъан Йоакъап

ГалгӀайчен Наьсаре, кьам мехкахдаьккха хилара дагалоттама мемориала гишлош йолча митинг йир, из хетаь яр мехкахбахара халонаш: валар, доацар тӀакхоллар, шелал, моцал, кьизал, нийсхо цахилар - лайнарашта, яхаш дийцар «Сердало» газета корреспондента нах вӀашагӀкхийтгача моттигера.

«Цу лоархӀамеча митинге дакъа лаца венавар ГалгӀайчен Кулгалхо Келаматанькъан Махьмуд-Ӏаьла, мехка тайп-тайпарча юкьарча моттигий болхлой, кагирхой, кьоаной, республикан шахьарий, юртий бахархой. Нах баьккабар цу унзарча шерашка Ӏазапа духьаль-этта, уж халонаш ла йийза вай кьоаной дагалаца, цар сий де. Уж иштга царна маьл кхайкабе, уж Даьлагара бежа, цаьккха шоай мехка баргбоацаш цига бисараш дагабоха баьккабар», - йоах хоамо.

«ГалгӀай, нохчий, балкхарой, кьаршой, гӀалмакхий, кхыдола кьамаш мехкахдахарах доккха Ӏазап тӀаэттар цу кьамашта. Вай тахан, кхоана, массехк шу кхы даьлча уж дагабоагӀаш хила деза... Цул совгӀа, воашта могоар де деза, кхы тӀехьагӀа цу тайпара кьизал боккхийча наха, кхалнаха, берашта гур-гьоацаш.

Деррига кьам мехкахдаьккхарах, вайгара дӀадаха маганзар вай Ӏадаташ, культура, мотт, кьаман са», - аьлар, ше кьамаьл деш, ГалгӀайчен Кулгалхо-чо Келаматанькъан Махьмуд-Ӏаьлас.

Цо белгалдир, цу хана вай боккхагӀчар шоай хьаькьалца, деналца лорадир кьаман мах бола хӀамаш, халонаш нийсӀеннаяр аьнна доацаш, духьаль-эттар уж, цунца масал а гойтар тӀехьа тӀабоагӀарашта, цудухьа

ца дохаш кӀалхардаьлар кьам.

ДӀахо Махьмуд-Ӏаьлас дийцар, гӀалгӀай кьам мехкахдаьккха Ӏодохьийтгача хана, беррига мохк дездеш бар Даьхен лорбой ди. Бакьда цу политически харцоно кегаданзар вай кьам», - аьлар Келаматанькъан Махьмуд-Ӏаьлас.

«Массайолча хана а лоархӀаргба вай Даьхен лорбой, бизза бола кьонахий-бӀухой, шоай лоӀаме тӀема мугӀарашка эттараш, салтий, эпсараш, Сий-

лахь-боккхача Даьймехка тӀом лагтгача хана моастагӀчоа духьаллаьттараш, тахан а Россе кхерамзле лораеш турпалхой болаш хьабоагӀараш. ГалгӀайчен бӀухоша деналца, турпалца дӀахохьош да тахан кьаман боккхагӀчар дита гӀулакх, лаьрххӀа йола операци дӀахьоча», - аьлар цо, мехкара а моттигера а таханара ха ювцаш.

БӀаьш нах бар митинге ламазаш деш, дуӀаш деш, маьж-

дигашка, наьха фусамашка, паччахьалкхен урхалленашка, цига байна нах Даьлагара бежа, царна сагӀаш доахаш. Беррига а доакьашхой цхьа уйла йолаш бар, вай республика йохаргӀоацача Россен халкьий дезалах цаӀ я, ший вахара-экономически дегӀаяра болх дӀахо а хьоргба. Из да, хиннар диц а ца деш, вай хьамсарча мехка а ерригача Россе а хургдолчун тӀа кьахьегара вай кийча хилар.

Баркал хилда, тхо халача хана хьаллаьцарашта

Султиганькъан Йоакъап

ГалгӀайчен кулгалхо-чо Келаматанькъан Махьмуд-Ӏаьлас баркал аьлар, кьам мехкахдаьккхача хана, уж халонаш ла ца могоаш диса

хинна гӀалгӀай кьам хьаллаьцарашта, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага республикан кулгалхо-чун зарбан болх лелабечо.

«Тухан вайна дагаух кьин-

зал, гӀелал тӀаена, Сибре, Юкьерча Азе, цу цӀайза денача Ӏай, 1944 шера саякура бетта 23-ча дийнахьа мехкахбаьхараш. Массехк сахьат мара ца луш, сихонца кийч-бала бийзар цар, гаьнарча

наькъа бала, бӀарчча кьам мехкахдаьккхар доккха таьзет дар. Цу дийнахьа, вӀалла бехке боацаш бола боккхий нах, бераш, кхалнах, цхьаккха тайпара бокьо йоацаш бисар, шоай дезал кхебеш,

дезарех баькка уж йоккхийча халонашка кхоачабир. Цу хана вай кьаман кьонгаш Сийлахь-боккхача Даьймехка тӀем тӀа моастагӀчоа духьала латаш бар, шоай са ца кходеш из эшавеш, хьалхарча мугӀарашка турпалал гойташ хьабоагӀаш бар уж.

80 шу дӀадаьннад, аьнна хеталу, бакьда цу хана хинна чов адамий дегашкара дӀаьннаяц, из бала а биц-беннабац, вай дегашка тахан а гӀайгӀа я...

Цига, ший хьамсарча мехка вала хьагаш мел веначун моттиг Дала даькъа-лайойла.

Доккха Ӏазап тӀаденадар аьнна, бежа хиннабац гӀалгӀай, вай Ӏадаташ диц ца деш, шоайла барт болаш, денал гойташ хьабаькхар уж.

Баркал массанена, цу халача ханашка вай хьаллаьцарашта!» - язду ший телеграм-канале ГалгӀай Республикан Кулгалхо-чо.

Келаматанькъан Махьмуд-Ӏаьлас белгалдир, тахан итгаш шераш дӀаихадале а, дерригача кьаман дагайоагӀа из ха, цу хана хинна кьизал. Цо байнарашта гештдар, хьамсара мохк лорабар, из тоалуш, дегӀабоагӀаш хилар дийхар Даьлагара.

Парламента депутаташ бахар, СВО байнача бѳухой дезал болча

Султиганакъан Йоакъап

СВО дакъа лоацаш байнача бѳухой Къоастой Рамзана, Чопанакъан Мусай, Ховтанакъан Беслана дезал болча бахар парламента депутаташ Јарпенакъан Јакихан, Лананакъан Амир, яхаш, хоам бир «Сердало» газетата Галгай Республикан Халкъа Гулламе.

«Ефрейтор Ховтанакъан Беслан хиннав разведро-те, из велар 2022 шера тов бетта. Цу хана, Украинерча Запорожски областа Нестерянка яхача юрта, артиллереца тѳом беш, тлатела хиннав моастага. Цун фусам-нана, цъа бер дар.

Юртхой Къоастой Рамзан, Чопанакъан Муса сий долаш байра, шоашта хълашашка лабта тема декхар кхоачашдеш, шоай Даъхе бахъан долаш, вай кхоане сийрда хилийтара, наха кхерамзле, парглато яккхара тѳехъа болаш, са Јудиллар цар цу тѳем тѳа», - йоах хоамо.

Депутаташа къабстта тер-

кам тѳабахийтар цу фусамашка дагадоахкаш долча хаттарашта, дег чура баркал аьлар царна, уж сатохалуш хиларах, цар мехка мутѳахъа

болаш дезал кхебарах.

«Хара бѳухочун хълахашка тхо декхарийла да, цар дезала йоакхо е. Уж ба Россе хъашташ кхоачашдеш, шоай

са ца кходеш, моастагѳчунна духъаллаттараш, цу лирача тѳем тѳа денал, майрал гойташ бола турпалхой», - аьлар депутаташа.

Соагѳапча дѳавеллар СВО вийна турпал Гоандалой Бахъаудин

Гѳазданакъан Ахъмад

Магѳалбика кхален Соагѳапча таьзет хилар, Гоандалой Бахъаудин дѳаволаш, цун валар хилар Донбасс лораеш Россе дѳахъош йолча лаьрхѳача операцен юкье. Даъхен оагѳув лаьца; майрал, денал

гойташ эттача бѳухочун деррига а 28 шу мара даьннадацар. Фусам-нана, цъа шу даьнна йиѳиг йисар цун.

«Сабкура бетта, 503-ча мотострелкови бѳун разведчик Гоандалой Бахъаудин тема декхар кхоачашдеш Херсонски областе хьун йистер-

ча дакъ тѳа эккхаш долча герза тѳа (мина тѳа) нийсвелар. Шоллагѳа дийнахъа, хиннача човнах кхелхар из», - аьлар «Сердало» газетата Галгай паччахъалкхен болхлоша.

Соагѳапча Гоандалой Бахъаудина таьзете хилар Галгайчен паччахъалкхен,

Халкъа Гуллама викалеш. Цар кодам бийцар турпалчун наьнага Гоандалой Маремага, иштта цун гаргарча нахага. Республикан Кулгалхочо тѳадиѳлача декхарах, Гоандалой Бахъаудина дезала ахчанца новкъостал дир.

Дала къахетам болба цох, Дала гешт долда цунна!

Галгай мехко баркал аьлар казахашта, мехкахдаьккха къам цар тѳаэцарах

Гѳазданакъан Ахъмад

Казахстана Кокчетавски областа «Вайнах» яхача Нохч-Галгайчен этнокультуран юкьярлоно дагалоаттама кхетаче дѳайихъар Кокшетау-Шахъара доттагѳала цѳагѳа. Из хетаяь яр Сталина гѳалгай, нохчий къамаш мехкахдаьхъа 80 шу дузаш хилара, яхаш, дийцар «Сердало» газетата Галгайчен араьхарча бувзамий, къаман политикан, зарбан, хоамий министресте.

«Вайнах» юкьярлон кулгалхочо Јанданакъан Гирихана хълахдаьккхар цу къизала истори, гѳалгайи нохчийи барт хилар, беха ца хъовзаш, уж цу халонех чакхбалар.

Кхетачен доакъашхочех хъакхийтар Галгайчен Јоахарганакъан Ч. Э. цѳерагѳа гуманитарни Илмай Илма-тохкама институту кулгалхочун гѳонча, исторически Илмай доктор Дзараханакъан Зейнап. Ше къамаьл деш, цо белгалдир къам мехкахдоаккхаш гѳалгѳашта, нохчашта мел йоккхий халонаш нийсвелар. Галгайчен цѳихезача культуран болхлочо Экажанакъан Маринас кхетачен доакъашхошка моаршал делар, иштта казахий къаманна баркал аьлар масаболча гѳалгай цѳерах», - хоам бир тхога.

Сталина бѳарчча къамаш мехкахдаьхъа хана, дийца ца валлал доккха гѳулакх гойтар, хъамсара мохк бита, гаьнарча кхыча мехка къаь-

чача наха. Деррига дита, хъаийца хѳама доацаш, гаьнарча Сибре, Казахстане Јобигача наха из доккха гѳо дар, цох

кѳалхар а баьлар уж. Хѳанз а 80 шу даьнначул тѳехъагѳа, хѳара гѳалгай, нохчий цѳагѳа дагайоагѳа уж ханаш.

Тѳема декхар кхоачашдеш байнарий Денала Орденаш цар дезалашка дѳаелар

Султиганакъан Йоакъап

Гѳалгай мехка шоай тѳема декхар кхоачашдеш байнача бѳухой Денала Орденаш цар дезалашка, яхаш, дийцар «Сердало» газетата Галгай Республикан Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Дукха ба вай кагирхой хъалха санна, вай Даъхен хъашт лорадеш, СВО тѳема мугѳарашка. Бакъда тахан вай дагалоац, дизза тѳема декхар кхоачашдеш; денал, майрал гойташ; цу мугѳарашка шоай синош дѳаденнараш, цар цѳераш цѳаккха а йицлургѳоацаш яхаргъа, тѳехъенгара тѳехъенга кхоачаш.

Байнача бѳухой Денала Орденаш дѳаелар цар дезалашка. Ховш да, цъаккха хѳама хургдац берашта да, фусам-нана цѳенда хувцаргволаш; даьна, нана воѳ вицвергволаш; цун гаргарча наьха бала дѳаэцаргболаш - из вай юкьяра бала ба.

Оаха дег чура бекъ шуца из бала. Царех хѳаравар, денна садехка лаьттав моастагѳчоа духъала, царна ховш дар шоаш юха ца боагѳаш биса тарлулга, бакъда вай Даъхе, Росси бахъан латаш хилар уж, цун кхоане лораеш», - аьлар Галгай Республикан Кулгалхочо Келаматанакъан Махъмуд-Јаьлас, из дог делхадеш йола кхетаче ше дѳахъош.

Денал, майрал гойтарах, тѳема декхар дика кхоачашда хиларах, Российски Федерациен Президенту амарах совгѳаташ луш безбаьб тѳема юкье байна мугѳарера Оздой И., мугѳарера Кѳаражанакъан Н., мугѳарера Албохчанакъан А., зѳамагѳа вола сержант Келаматанакъан М., воккхагѳа вола сержант Оздой В., зѳамагѳа вола сержант Евкуранакъан М.

Даъхе лораеш бейнарий гаргарча нахага кодам бир гулбеннараша, боккхача лерхѳамца уж хъал а лоацаш.

4 ВІАШАГІКХЕТАР

Вайцига
дІахьош ба,
моттигех
дола хоамаш
гулдара болх

Султиганаькъан Йоакъап

2022 шера маьцхали бетта 11-ча дийнахьа, №Пр-1424 йолча Росссе Президентта соцама чуйоагІаш, «Къаман лавтан доазонашта хоадам беш йола программа кхоачашьара» болх дІахьош ба, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка Кулгалхочо.

«Цу балха хьал дийцар ГІалгІай Республице ГІолла волча Росссе урхаллен кулгалхочунца Борисов Андрейца. Цу соцамах, 2027 шера наджгоанцхой бетта 1-ча денга кхачале, йистебаккха безаш ба доал деча даькъ тІара, юрташкара, доазон тІара моттигаш кьоастая хилара болх, из дІабахьийта беза ЕГРН юкьегІоргболаш.

Иштта йистебаккха безаш ба, хьалхагІа лаьрхІа хинна ГІишлош лелаяра бокьонаш гуча-яхара болх. 2023 шера, наджгоанцхой бетта 1-ча денга кхачале, из болх йистебаккха хила безаш бар», - аьлар ГІалгІай Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас ший телеграм-канале.

Белгалду, карарча хана республике электронни картографе кІийле чІоагІеш я, кадастрови балхий чаккхенга хьежжа.

«Урхалле, хьалхарча аргІагІа, паччахьалкхен кадастрови йоазув хилийтара дола декхара ш кхоачашдеш я, иштта културан тІехьален ГІишлошта регистраци яра бокьо а хургйолаш, цул тІехьагІа уж ЦаІ йолча паччахьалкхен дІаюха лелаш доацача боахамий реестра юкьейолаш а хургйолаш.

Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас тІадиллар, цу юкьейоагІаш йолча республикан урхалленашта, массахана тІахьожам лоттабар, сиха хоам бар, паччахьалкхен программа кхоачашьара балхах из лархІар. Цу тайпара, боккхача теркамца тІахьожам лоттабе лаьрхІад цо, лавтанца дувзаденна дешаш кхоачашдара.

Цихезача боксёраца Цзю Костяйца,
кхетаче хилар вай Мехкадаь

Курскенаькъан ИбрагІим

Боксах йола йоккха турнир дІаяхьарах дийцар вай Мехкадас боксах дунен чемпион волча Цзю Костяйца, Российски спорта менеджер, боксах дола латараш вІашагІдохкаш болх дІакхухьача Хрюнов Владимирца, республикерча бокса федерацие президент волча Газгиренаькъан Ахмадаца, АНО Илман балха психологехи, аддиктологехи йолча «ЛаьрхІар» яхача керт-

терча моттига кулгал деча Васинькин Ильййца дІайихьача кхетаче.

«ГІалгІай паччахьалкхен 100 шу дизара хетаяь, боксах йола йоккха яхь дІахьоргьа вай бІаьстан тІехьарча бетта. Доккха совгІат хургда цох берригача спортсменашта, кьаьстта боксёрашта», - белгалдир вай Мехкадас. Хьаьшаша дийцар, политикаца дувзаденнарашта тІагІолла, спорта, бокса гІулакх доаржаде дикка моттиг нийсь-

еннай, аьнна.

Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас, цар аьнна хьаллоацаш, тІатехар, республике дунен йоккха яхьаш дІакхихьалга, из гІулакх дІадахьа ловш вай мехка цихеза спортсменаш ухилга. Цул совгІа, яхьашка кийчо е моттиг а йолаш я Мужеча, эшаш мел долчун кхоачам болаш. Укх массекх шера дукха спортсменаш хиннаб цига кийчо еш. Бокс, тІехьарча шерашка, вай мехка дикка яржаш латт. Кагирхашта без-

абенна спорта оагІув ба из. Иштта йолча яхьаша мехка туриста а тІаозаргба.

Мехка хІара денна болх дІакхухьаш латт спорта гІулакх тоадара тІехьа, ма хулла дукхагІа кагирхой спорта тІахьехара. Из декхар вайна РФ президента Путин Владимира тІадиллад, кьонабарашта спорт езаялийта дагахьа. Дукха ха йоацаш аьлар цо, 2030-ча шера Россера 70% нах спортаца бузам болаш хила беза, аьнна.

ГІалгІайче хьайийллар 346,5 млн мах бола ФОК

Газданаькъан Ахмад

ГІалгІайчен Шолжа-Шахьаре керда, физкультурно-унахцІенон комплекс хьайийллар, бассейн а болаш.

Из хьаеллаш дакъа лоацаш хилар ГІалгІайчен кулгалхо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла, эллиной-румий латарах 2008 шера олимпийски чемпион, цихеза Росссе спорта мастер Манкенаькъан Назир, иштта дунен М1 Лиган 2017 шера чемпион, UFC латархо Йовлой Мовсар.

«Аз дош деннадар мехкахошта, берашта лаьрхІа эггара дикагІа дола спорта хьалаш кхолларгда, аьнна, тхоашта могоар даьд царна уж хилийтара, кьаьстта цу чу бассейн а хургболаш. ХІанз укхазатайп-тайпара спортивни кхетаченаш дІаяхьа йиш я, кьона спортсменаш шоашта Юмабала укхазата хьаухаргба, тайп-тайпара спорта оагІонаш дегІайоалайра, из царна чІоагІа эшаш яр. Из ГІалгІайченна мах бола ГІишло я, цох аз баркал оал мехка Президента, Паччахьалкхенна. Кьаьстта баркал оал аз мехка ГІишлош еча министерствонна,

болх баьча наха, цига цар кьаьхьегарах», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Шахьара моллагІа вола вахархо цу ФОКе ваха йиш йолаш ва, ший унахцІена тоаяра, лертгІа унахцІена вахар дІадахьара. Цига тайп-тайпара спорта оагІонаш лелаяра эшаш мел дар долаш да. Эллиной-румий латар, бокс, дзюдо, наьк дар, зІамига футбол, баскетбол,

волейбол, жІакех ловзар цига дІадахьа таро я. Цул совгІа, фитнеса лаьрхІа зал а я.

Манкенаькъан Назира даькьалабийцар Шолжа бахархой кердаца ГІишлонца, цо белгалдир, хІара сага вахаре спорт хила езилга, из лоархІаме долга. Цо иштта аьлар, Шолжа-Шахьара кердаца спортсменний цераш вайна юкье кхы а яржаргйолаш, хьалъьарг хийла

ер керда ГІишло. Йовлой Мовсара белгалдир, унахцІена вахар дІахьош хилар спортсменашта меттел, хІара сага а эшаш да, аьнна. Шолжера ФОК хьалъьай, «ДегІаахар» яха кьаман проект кхочашьеш. Из хьалъеш дІадахад 346,5 млн сом, царех 343,05 млн сом ГІалгІайченна хьадайтад федеральни бюджетера.

Санкт-Петербургерча галгай, нохчий видалаша дайихьар дагалоаттама кхетаче

Гизданаькъан Ахмад

Галгай, нохчий къамий видалаша дагалоаттама кхетаче дайихьар Санкт-Петербурге; Сталина баьч тийшача балхах; галгай, нохчий къамаш мехкадаьха, Казахстане, Юкьерча Азе Иодахьийта 80 шу дизара хетаяь яр из. Галгашца, нох-

чашца цхьана цига дакъа лоацаш хилар дукха хьаьший.

«Кхетаче дакъа лаца венавар Россе Кьилбаседа-Малхбузен, Санкт-Петербурга муфтий Пончаев Равиль, иштта кхьбола дин видалаш; Азербайджана, Казахстан консулаш; Таджикистана, Узбе-

кистана къамех болча наьха хьалхалаттараш; Селий, Кьаршой-Черсий викалий кулгалхой. Хьаьшаша къамаьл дир; галгай, нохчий къамаш хьаллоацаш, цар лайна бала боккха хилар белгалдеш, масадолча къамашта Сталина гозаро баь хинна тийшаболх, цлаккха бицлургбоацаш, боккха хилар чоагдеш»,

- аьлар «Сердало» газетага Галгайчен миннаце.

Муфте Пончаев Равила массанена, цу ханашка байнарашта, маьл кхайкабеш дула дир. Цул тлехьагла сагийна лаьрхIа дулх дIадейкъар.

Сталински репрессей къизал адамашта йицъеннаяц, наьха дегашка из латташ я, йоккха чов хинна.

Россе президента хоржамашта кийчо еш ба Илдарха-Галий тIа

Султиганаькъан Йоакьап

ХьатIабоагIача бетта 15-ча, 17-ча деношка дIадахьа дезача Россе президента хоржамашка кийчо еш ба Илдарха-Галий тIа. Из хоам «Сердало» газетага бир шаьхьара мэре.

«Тайп-тайпарча балха моттигашкарча нахаца кхетаче дайихьар шаьхьара да волча Дидиганаькъан Ахмада. Иштта цига дакъа лоацаш хилар шаьхьарерча ОМВД кулгал деш вола Фаьрганаькъан Саварбик», - йоах тхогарча хоам. Кхетаче дейцар, Россе президента хоржамаш дIахьош е дезача кийчонах, цу оагIон бе безача лерхIамах.

Йоккха терко тIаяхийтар, хоржамаш моттигашкарча кхерамзлен хьаланна. Белгалде деза, республикерча шаьхарашка, юрташка хоржамашка кийчо еш, боккха болх дIахьош латтигла. Лакхача боараме чакхдала дезаш да из доккха гулакх вай мехка!

«Дагалоаттама цIермашин» яха концерт-спектакль хилар Галгайче

Гизданаькъан Ахмад

Галгай къам мехкадаьккха, Казахстане, Юкьерча Азе Иодахьийта денна хетадаь, Наьсарен культуран цIагIа «Дагалоаттама цIермашин» яха концерт-спектакль хилар, из кийчаьраш бар Хамхой Ахмада цIерагIча Паччахьалкхен филармоне, республикан эрсий паччахьалкхен ашарий-драматически театра артисташ.

Из оттадаьр вар Галгайчен искусствай цихеза болхло Ба-

зорканаькъан Микаил, хIаьта цун сценари язъаьр яр республикан культуран цихеза болхло Чаненаькъан Тамара. Цу юкье дакъа лоацаш бар Iаьленаькъан Iайна, Цхьорой Азамат, Йовлой Хьава, Горчхананаькъан Залина, Хьоашаланаькъан Лолита, къона актёр Местой Iаьла. Иштта цига баьхкарашта программан юкье вайра дика воьзаш вола балкхарой иллиалархо Жаникаев Эльдар, наха дуккха хIама дагадохийташ дола «Со цIавенав» яха или аьлар цо.

Бехк-гунахьа доацаш, мехкаьхьабача наьха бала бувцаш

дола концерт-спектакль дицлургдоацарех хилар. ХIара сага дагахьа дисар гуш хиннар, зале цхьаккха висанзар цунна юстара, из тамашийна спектакль яьнначул тлехьагIа, цхьацабарашта фу хийтар хайра тхона.

Ашарга гIолла хьакхайкабеш хинна бала, йовхьамаш ловзаеш хиннарий оазаш, оттадаьча суртий куц нахага мел йоккха сагото кхьаьча хиннай, из цар вахара мишта Iагкъаш хилар дувцаш дар.

«Дагалоаттама цIермашин» яхача спектаклага хьожаш, дика гуш дар малагIча халонех

вай къам чакхдаьннад, бакьда цунца цхьана кхетадора вай вахар мел мах болаш да. Вахара мах оттабар - из массаза вай дегашка латташ хила дезар да.

Спектакло хьалхадаьккхар, дIадахар дицденна цахилар, из къаман бала юа ца байта воашта могоар де дезаш вай хилар. Цудухьа цу тайпара искусство вайна тахан эшаш я.

Безам бараш шоллагIча денна а хьажа йиш йолаш бар «Дагалоаттама цIермашин» яхача концертага-спектаклага Наьсарен-Шаьхьара культуран цIагIа.

Республикан Конституце 30 шу дизара хетадаь хьажар дIахьош да вай мехка

Гизданаькъан Ахмад

ХIанзчул 30 шу хьалха, 1994-ча шера саякура бетта 27-ча дийнахьа, вай республикерча къамаша референдуме тIаийцар Галгай Республикан Конституци. Цу денна хетадаь видеохьажар кийчадаь вай мемориальни комплекса болхлоша.

«Цига хьокха оттаяьй Конституце текст, паччахьалкхен дезадараш, Конституци хьакхоллара исторен хетадаь книжкаш. Хьажаре баьхкарашта довзаргда, 30 шу хьалха массане хержача законо вай мехка юкьеодоаладаь вахара-политически, экономически оагIонца дувзаденна хувцамаш», - дейцар «Сердало» газетага хьажар кийчадаьраша.

**«Полимер»
яха заводи
Илдарха-
Галий тIара
хьакимаши
бувзам
чIоагIбеш ба**

Султиганакъан Йоакъап

«Полимер» яхача заводе ваха хилар укх деношка Илдарха-Галий тIара мэр Дидиганакъан Ахмад. Цига дийцар, шахъара администрацени ООО «Техстрой» яхача моттигаи юкьерча бувзамах. Из хоам «Сердало» газетага бир шахъара мэре.

«Наха гIо деш йола проектах цхъана кхолларах дийцар кхетаче. Шахъара даьца цига баха хилар цун гIонча вола Йовлой Тимури мэрепча хIама хьакхоллара оагIон кулгалду Малсаганакъан Мухьмади.

ООО «Техстройна» кулгал деча Пазгиренакъан Зураба, еррига моттигаш дIахьокхаш, экскурси йир хьашашта заводе гIолла», - йоах тхогарча хоамо. 2015-ча шера болх бе дIайолаеннача заводе арахеъ тахан полимерни турбашаи гIишлошта арахъара тIатоха хIамаши.

РФ Президента вайна хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара тIехъа, чIоагIа эшаш ба из кхоачам. Боккха пайда беш йола хIамаш арахъара хьачухъа ца езаш, вай мехка хьаеш хилар доккха дика да.

**Парламента
депутата
могаш доацача
берашта гIо дир**

Султиганакъан Йоакъап

Берий могашал меттайоалае гIо деш йолча моттига гIо дир парламента депутата Олганакъан Бадрудина. Из хоам «Сердало» газетага бир къаман гулламе.

«Вахара политикахи унахцIенон гIулакхахи йолча комитета кулгалхочун гIонча волча Олганакъан Бадрудина молхаша иштта кхьийола царна эшаш йола хIамаши яхьийтар Магасерча берий могашал меттаоттае гIо деча моттиге (РДРЦ).

Цу моттига кулгал деча Дударанакъан Иаьлаца, цу чурча хьалага хьожаш, могашал эшаенна долча берий гIулакх мишта дIадода тожаш, хилар депутат», - йоах тхогарча хоамо.

«Бераш - вай вахаре эггара доккхагIа, дезагIа дола совгIат да!

Царга хьажар, къаьстта дегIа могашал эшаенна долча берий дог хьастар, цар хьашташ кхоачашдар, вайна массанена хьалхашка латта лоархIаме декхар да», - белгалдир Олганакъан Бадрудина.

**ГIалгIайчен ОМОНе йийллача
наIарий ди дIадихъар**

Гаьгенакъан Мартина

ГIалгIай Республике гIолла йолча Росгварде урхаллен болхлоша, «Хьалхарчар болам» яхача берий, кагирхой Еригроссе болама доакъашхоша лаьрхIар Илдарха-ГIалан ОМОНе йийллача наIарий ди дIадахъа, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан Росгварде зарбан болх лелабераша.

«Из кхетаче дIаьхъара бахъан дар, «Денала кIира» аьнна дIахьош хинна болам. Лоаман кадетий корпуса, мехка цхьацIайолча ишколай дешархой, къона эскархой, гварде къона ноахал, тIема декхар кхоачаш-

деш байнарий дезал, тамаш еш, хьежар росгвардейцаша гойтачунга. ОМОНа викалаша гойтар шоай балха тIа, зуламхошца къовсам лоаттабеча хана нийслуш йола цхьацIа моттигаш. Берашта бIаргагIуш, дукхазе вIаштIара даьча ценошкара зуламхо лоацаш моттиг гойтар. Омоновцаша иштта гойтар, эькхаш дола герз мишта хьадаккха деза. РежиссIера Ким Маринай «Массаза ха тIа» яхача фильмо СВО даькъ тIа кхача таро хилийтар хьаьший.

Цу кинога гIолла го йиш яр Даьхе лораеш латтарий вахара оагIонаш, царна хетар, бIухоша дувцачунга ладувгIа таро яр», - аьлар тхогарча хоамо.

Йийлла наIараш яха кхетаче дIахьош, дешархошта дийцар

Росгварди хьакхолларах, тIема гIирс лелабеча нахах лаьца; цар турпала, денала, майрала наькъаш го йиш хилар. Цу дувцараша берашта йицлургIоацаш йир из кхетаче.

**ГIалгIай мехка къаман проекта чудагIаш
дола наькъаш 100% тоадаь даьннад**

Коазой Мадина

Хьалха белгалдаь хиннача беса, 2004 шера «Кхерамзлен дика наькъаш» яхача къаман проекта чубоагIаш, вай республике тоабе лаьрхIад, юкъяра хьаийцача, 28 км йолаш бола 15-тта машина никъ.

Цунца дувзаденна, хьахержача моттигашца контракташ оттаяь, мах а къоастабаьб, болх дIачIоагIбаьб, яхаш, хоам бир «Сердало» газетага ГIалгIайчен машина наькъий министерствос.

Наькъашдекхараша яхачох, Магас - Наьсарен-Шахъара даькъ тIа тоабергба 11 урам. МагIалбика кхален даькъ тIа дIахьоргда машина наькъаш тоадара балхаш «Зьаьзгакъонгий-Юрт-Махъмад ХитIе-Моздаке», цигара баьлча тоаде лерхIаш долча наькъех да, «Боккха никъ Кавказ Наьсаре-МагIалбик-Лохера Къаским-Тийрк». Цул

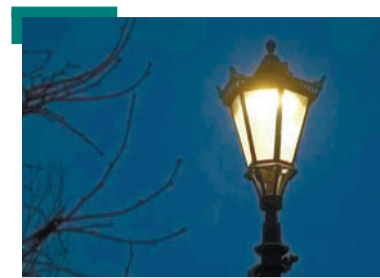
совгIа, карарча шера тоаде лерхIаш да Наьсарен кхален Эьккажкъонгий-Юртарча Кен оалача хи тIа гIолла тилла тIий.

«Ший ханнахъа наькъаш тоадара йола контракт оттаяр,

«Кхерамзлен дика наькъаш» яха къаман проект кхоачашъяра бола толам ба. Хьалххе из чIоагIьяь хиларо таро хулийт, балхаш а шоай ханнахъа дIадоладе. Къахьегача наьха де

дезача балхий план оттайой, цо таро хулийт гIишлон материалшца йоагIаш йола Iалашо е», - аьлар ГIалгIай Республикан машина наькъий министра Хаматхананакъан Батыра.

Найсарерча Коталон алле сердал тоайир

Коазой Мадина

Насарера керттера сквер - Коталон аллея бахархой салага, цѐнача феца садакка гуллуш йола, массанена езаенна моттиг я. ВорхI ди дар цигара лампаш, болх беш йоацаш, сайца. Из хьал тоаде аьнна леткьар бахархой шахьара хьакимашка.

Из хоам «Сердало» газетага бир Насарерча администратце. Массехк дийнахьа баькар болхлой цу моттигера тока сьаргаш хувцаш. «Таханарча дийнахьа аллея сийрда, паргIата я. Керда 60 лампа еллар цу моттиге», - белгалдир шахьара администратце.

«Магас» яхача аэропорто болх дIаболабаьб

Коазой Мадина

ГалгIайче, Сочи, Самара, Санкт-Петербург, Тюмень яхача моттигашка дIа-юха лелача «Ред-Винг» яхача мишацарча кема болх дIаболабаьб льархIар. XIара оршот дийнахьа Самаре гIоргда кема, тушола бетта 1-ча дийнахьа денз - Сочи, бекарга бетта 5-ча дийнахьа денз - Санкт-Петербурге, бекарга бетта 6-ча дийнахьа денз - Тюмене додаш хургда из. Цох хоам бир «Сердало» газетага промышленность а бувзама а министерствос.

«Рейсаш дукхага хилийтар а уж еча моттигий мугI шербалар а дувзаденна да, дIа-юха болхаш бола нах санна, мехка хьабоага туристаш а дукхага хиларца, хIаьта Магас-Самара яха рейс наха эшаш я кхийолча Россен Сибрерча моттигашка болхарашта, хIана аьлча уж Самаре гIолла болхаш хул», - аьлар министерстве.

Деналца коталонга кхачар

Даьхе лораеш латтарий хоастам беш аьнна дош

ГIазданаькъан Ахьмад

Даьхе лораеш латтарий денна хетаяь кхетаче дIайхьар МагIалбике. Шаьхарерча парка мемориальни гIишлош йолча гулбелар бахархой, кадегий корпусера кхоана Даьхен гIулакха ураовтта безараш, кьона эскархой, тIемхой, юкьара болх лелабераш, Халкьа Гулама депутаташ, иштта тайп-тайпарча моттигашкара болхлой.

«Даьхе - Дала вайна денна, даьшкара вайга хьакхьаьча докка совгIат да! Вай малхаданна, кхийна, мерза ханаш йиа моттиг я Даьхе, хIара сага дег чу еза кхелла эггара хьамсарага йола моттиг. Мехка дахаш хьадена ладаташ, оамалаш, беркате культура лоархIаш, из деррига дезаш, хам беш хьадаьхкад вай тхьовра денз. ХIара яхь йола саг, ший Даьхен накьавоалаш, шийна могаш дола дика цунна деш ваха ловш хул.

Тахан дагалоацаргIа вай, Даьхен гIулакха латташ, вахар хьадараш, шоай са ца кходеш, цун яхь лораеш латтараш. Даьхен гIулакха латтарий цIераш масахана вай массане дегашка латтаргьа, боча йолаш, сий деш», - кхетаче аьнна ца дешаша дук-

кхачар уйлаш чулаьцар. РФ пачахьалкхен байракх, гIалгIай кьаман пачахьалкхен байракх айеш; Россен, ГIалгIайчен гимнаш дIалокхаш; дIайолайир из лоархIаме, йоккха кхетаче.

Цу сурто хьаьхьокхар, Даьхе яха дош вай дегашка эггара хьамсарага долга, цун гIулакха латташ вай дIахо а кьахьега кийча долга. Майралца, деналца белгалбоалаш, Даьхен бизза кьонгаш шоаш болга дIагойташ латт тахан вай кьаман сийдола кьонгаш, Донбассе дIахьоча тIема операцен юкье дакьа лоацаш. Вай республике йовзаш я царех хIаране цIи. Йоккхача экранна тIа хувцалуш, хьаувттар цар сурташ, «Даьхе лораер» яха илии хьалхаоалаш. ТIема операцен юкье шоашта тIехьа йоккха цIераш йита бIухой дукха ба вай. ТIема доазон тIа эггара халага йола ха этгача, юха ца боалаш, майрра хьалхайттарех ба вай кьаман кьонгаш. «Деналгойтарах» яха майдилгаш тийнараш ба царна юкье. Доккхача дешашца лакха сий деш, хьоахавир цига майралгойтарах йола ийь орден енна Российски Федератце Турпал Хьоашаланаькъан Султан.

Тахан кхувш латтарашта дика масал долаш лаьтта, Даьхен сий лораеш чакхбаьнна-

раш вайна цIаккха а бицлургаба, аьнна, белгалдир кхетаче вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас. Даьхен гIулакха латтар, цун сий деш хилар да. Ший кьам, культура, мохк лораеш; чакхвала веза яхь йола саг. Тхьовра дIаьхача хана денз, денал хиларца цIихеза хиннаб вай кьамо кхебаь кьонгаш, шоаш дIакхьаьчача, дика цIи тIехьа йолаш, чакхбаьннаб.

«Вайх хIара сага хьалхашка цIхьацIа декхараш латт. Даьхе лораер, безарий сий дар, царга хьажар, яхь лораеш дахар - уж дерригаш вайна тIера декхараш да! Боккхача тIем тIа миллионаш бIухой лаьттаб, вай Даьхе моастагIий кара ца йохийташ. Цу кьизача тIема деноша дуккхача, машаре бахаш хиннача наьха вахар хоададир, гIоза денош толхадир.

Тайп-тайпарча кьамий нах духьаллаьттар моастагIчоа, цунлар хоадаеш, ше тIаденачох из дехкевоаккхаш. Доккха дакьа лаьцад вай кьамо цу боккхача тIема юкье. 21 000 совгIа бола деналах бизза бIухой, фашистий наькьаш тедаш, вай лаьттаркара уж лелхаш лаьттаб. Москва, Ленинград, Сталинград, Курск фашистий кара ца кхоачийташ, вIалла а цаметтар царнагойташ, тIема аренашка лаьттаб вай майра кьонгаш. МагIалбике

Республикан Конституце 30 шу дизад

Султигананькъан Йоакъап

ГалгІай Республикан Конституце 30 шу дизар дездеш ба, вай мехкарча тайп-тайпарча балха моттигашка. Моттигера вахара-экономически хьал тоадара керте лаятта оагІув ба из. Из хоам «Сердало» газетага бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Вай мехка керттера закон - Республикан Конституци ший 30 шу далар дездеш я. 1994-ча шера, саякура бетта 27-ча дийнахьа, ГалгІайчен санна ерригача Россена а атта йоаца исторически ха латтача хана, дерригача къамо дакьа лоацаш, хьатІайцар республикан керттера закон. Референдуме дакьа лоацаш хиннача 96% наха хьаллаьцар Конституци хьатІаьцар. Цу дийнахьа хержар Халкъа Гуллама хьалхарча кхайкарала 27 депутат», - белгалдир ший къамаьла юкье вай Мехкадас Келаматананькъан Махьмуд-Іаьлас.

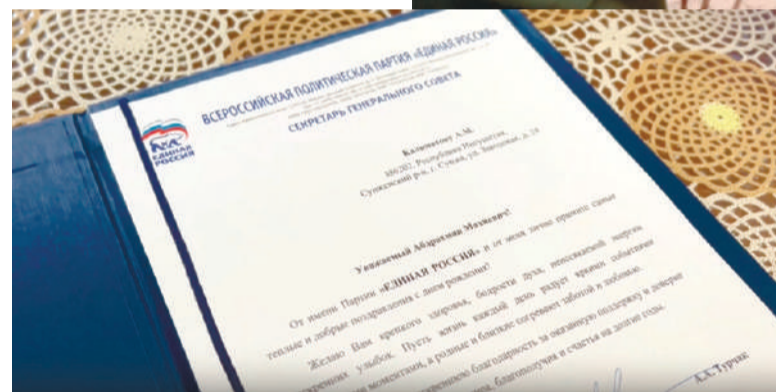
Исторически оагІонцара лоархІамедараш юкьеодоладир Конституце. Мехка кулгалхочо дийцар, РФ Конституцеца дувзаденнараш хьаллоацаш, къаман ГІулакх тоадалара, наьха бокьонаш лораяра тІехьа чІоагІагІа йола лард Конституцех хиннилга. Конституцена чудоагІараш лорадеш бахаш ба тахан ГІалгІайчен бахархой. Иразе, беркате, аьттонца баха дакьалабийцар Мехкадас республикан бахархой.

Турчак Андрея даькьалавийцар, «ЦаІ йола Росси» яхача парте ГІалгІайчен воккхагІа вола доакьашхо

ГІаздананькъан Ахьмад

ГІалгІайчен воккхагІа волча Шолжа-Шахьара вахархочунна Келаматананькъан Іадрахьмана цІерагІа дакьала вувцаш дола каьхат дайтар «ЦаІ йола Росси» яхача парте Генсовета секретара Турчак Андрея. Политика баркал аьлар ГІалгІайчен вахархочунна, из хьакхеллача дийнахьа денз, тешаме а волаш, цу парте из хилар.

«Моаршал дайташ дола каьхат Келаматананькъан

Іадрахьманага дІаделар «ЦаІ йола Росси» яхача парте моттигерча отделене секретара, Шолжа-Шахьара администраце кулгалхочо Іумарананькъан Аслана, «ЧІоагІа дезал» яхача мехка проекта викала ГІулой ІбрахІима», - аьлар «Сердало» газетага хоамо.

Келаматананькъан

Іадрахьман волча бахача парте викалаша баркал аьлар цунна; цун вахара говзалах, хьакьалах. Цар шоаш моллагІча хана эшаш дола новкьостал дара кийча хилар а дийцар кьоаночунга, могош волаш, дукьаха шерашка вахалва хь, аьнна, ловца а баьккхар.

Фецарча кема тІа бокьо йоацараш леладаьр, Іаьдало бехктокхаме озаргва

Султигананькъан Йоакъап

Бокьонаш телхаеш дола ГІулакхаш леладаьр саг, бехктокхаме оза дагахьа, «Магас» яхача аэропорте соцавир цига тІаьхожам лоаттабераша. Из хоам «Сердало» газетага бир республикерча МВД.

«Шереметьево-Магас яхача рейсаца воагІаца сага, бокьонаш телхаеш дар хьовзадаьд, аьнна, хоам бера наькьашта тІаьхожача Наьсарерча МВД оагІон болхлошка. Фецарча кема кулгалхочо цигарча полице болхлошка хоам бир, кема айденна додача хана, цьха саг хиннав нах араухача моттиге ГІаьле озаш, аьнна. Аэропорта полице йолча Іочувигар 43 шу даьнна Москвера вахархо», - йоах тхогарча хоамо.

Фецарча кема тІа бокьо йоацараш леладаьр, административни бехк бергба цунна.

«Росси» яхача гойтама-кхетачен хьаьший, ГІалгІай халхар Іомадеш бар

Султигананькъан Йоакъап

«Росси» яхача гойтама-кхетачен хьаьший, чІоагІа хоза хеташ, ГІалгІай къаман халхар Іомадеш бар. Из хоам тха «Сердало» газетага бир Москверча вай

массазарча викалаша.

«Спорта денна хетаяь, къаман халхар, гІирс, ашараш йола культуран программа гойтар вай мехко. ГІалгІайчен стенда юхе, къаман халхар хьокхаш

болча халхархошца ГІалгІай халхар Іомадеш кхестар цьхаьцабараш, чІоагІа чам тІабаха», - йоах тхогарча хоамо.

ГІалгІай къаман халхарцара кІоаргаленаш, кулг дІадахийтар мишта

хила деза Іомадеш бар Россе тайп-тайпарча мийнгаткара гулбенна хьаьший. Цу гойтамо хьаьхьокхар, мел бІаьхий, шера ба вай боккха мохк, Россе къамий культура.

Лазарашта духъала маъхий тохара терко е, яхаш, дехар ду лораша

Коазой Мадина

Шера цкъазза даржаш долча тайп-тайпарча лазарашта духъала маъхий тохара терко е, тесса ма дита из Гулакх, яхаш, дехар ду лораша. Къабстта чІоагІа терко е еза цу хІаман ковид яха лазар текхараша, 45 шерал тІехбаьннача наха.

Маъхий тохар мел лорхІаме да дувц бахархошка эндокринологически диспансера лор йолча Тамасханакъан Алинас. Цо белгалдечох, даннахъа маъхий тохаро даржаш дола лазараш юхатох.

«Мах боацаш тоха йиш йолаш ма дий уж маъхий, цул совІа, нах бахача моттигашка дІаухаш, бу из болх лорий тоабаша. Цъаннахъа баха ца безаш, чакхбала йиш йолаш ба тахан бахархой шоаш бахача моттиге. Боккъал а терко е цу Гулакха!» - белгалдир Тамасханакъан Алинас.

ГІалгІайчен дешархой Іомабир, лорий хьалхара новкъостал де

Гаьгенакъан Марина

Магас-Шахъара культуран, спорта, туризма Центро; моттигерча «Цеча ЖІарга» юкьарча организаце отделенеца цъхана, говзанч-класс

дІайихъар хьалхара лорий новкъостал дар мишта хила деза гойташ, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГІалгІай Республикан культуран, спорта, туризма Центра говзанч волча Султиганакъан

Ахьмада.

БоккхагІбараш Іомабар дІадихъар, массек темах лаьца. Цъхан сахъата йолча хана, Тимарзанакъан Заьлмахас, Ноакастхой Адама бераш-

ца дега-пехкий лазар дола, садукъаш вола унахо меттаволавара, доагама, накъба хьовзама юкье нийсвенна унахо дІавигара хьал гойтар», - хоам бир газетага.

«Юрта дика чудар» яхача Ерригроссе проекта юкье дакъа лоацаш я ГІалгІайче

Коазой Мадина

ГІалгІайчен унахценон министерствос хьалхашка оттадаьча декхарах, республикерча наьха могашал лораеча профилактикан центро хьал а лоацаш, ГІалгІайче юкьеяхай «Юрта

дика чудар» яхача Ерригроссе проекта.

Хьалхара лорий болам дІабихъар МагІалбика кхален Южне. Из дІахьош хиннараш бар республикан волонтераш-лораш, МагІалбикерча ЦРБ говзанчаша тІахьожам а

лоаттабеш. Цох дийцар «Сердало» газетага ГІалгІай Республикан унахценон министерствон зарбан болх лелабераша.

Тайп-тайпара ха яьнна нах лорашка чакхбаьхар волонтераша, берашкара боккхийча нахага кхаччалца ха яьнна

бахархой бар уж.

«Оаха баркал оал МагІалбикерча ЦРБ лорашта, из таро тхоашта цар яларах. Из чІоагІа эшаш, дика Гулакх да, массанена пайданна а да. Тхона а ловра тхоашкара пайда юкьебахъа», - аьлар къонача лораша-лоамхоша.

ГІалгІай политехнически колледжа тІабодаш, ГІашлой никъ биллар

Коазой Мадина

Бахархоша дехар дарах шахъара администраци оарцагІаьнна, тротуар биллар, тайп-тайпарча моттигашкара дукха нах деша багІача колледжа тІабодаш. Цига ваха, из болх малагІча боараме дІахьош латт хьежар шахъара да.

Из хоам тха «Сердало» газетага бир администраце зарбан болх лелабераша. Иштта МутаІаланакъан цІерах болча урамера лампаш хувцаш дІабихъача балхага, шахъара санитарни хьалага хьежар шахъара да.

«Балха моттигашта тІадолхаш долча керттерча урамашка лампаш хувцаш дІабихъача балха раьза хилар мэр, Наьсар-Керттерча Дидиганакъан оалача ураме дІабахъа безача баллах дийцар цо цу даькъ тІарча къахьегамхошца», - белгалдир шахъара администраце.

ГІалгІай лоамашка 84 культуран тІехъален гІишло кораяь

Коазой Мадина

«АСМ Групп» болхлошта, иштта ЖІайрахъа-Эса-Чожен паччахьалкхен историко-архитектурни, Іалама музея-заповедника болхлошта, ГІалгІай Республикан культуран тІехъален гІишлош гуча-яхара, юкьеяхъара йолча

программанна чудоагІаш, гучадаьлар Лакхера Бархане яхача гІалаш латтача моттиге 84 гІалгІай къаман культуран тІехъален гІишло хилар. Цох дийцар ГІалгІай Республикан паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Уж ерига музея-запо-

ведника доазон тІа кораяь 84 гІишло хаьрца я.

«Гучаьяхача дІаяхача заман гІишлошта юкье да 53 селинг, 10 нах баьха, цаІ нах баьха а тІема а гІала, 18 маьлхара каш, цаІ кхерах бетта пен, цаІ хьалхарча заман йоккха гІишло», - аьлар хоам.

ГалгӀайчен музейе ишколай дешархоша дӀачуделар, къам мехкахдаккхара хетадаь сурташ

Гаьданаькъан Ахмад

С. Орджоникидзе цӀерагӀча Мужечен музейе, из я ГалгӀай паччахьалкхен Малсаганькъан Тухана цӀерагӀча мехктохкама музейе филиал, дӀахьош ба «Табржа ди» яха суртий-кавхатий гойтам, из хетабаьб, гӀалгӀайи нохчийи къамаш Сталина мехкахдаьха 80 шу дузара. Цун хьалхара хьажархой хилар Мужечарча юкьарча дешара ишкола дешархой.

«Музея болхлоша берашта йовзийтар къаман балан оагӀонаш, малагӀча халонашка гӀолла уж чакхбаьннаб, доккхагӀча вай ноахала лайна Тазап. Из кхетаче дӀахьош, берашта гойтар гӀалгӀай Сибре бохийташ хинна ханаш ювцаш дола сурташ», - аьлар «Сердало» газетага мехктохкама музейе кулгалхоцо Саганькъан Мухьмада.

Гаьгенаькъан Марина

Магас-Шахьара культуран, спорта, туризма Центре пайдане кхетаче дӀайихьар, экскурси лелаечар денна хетаяь, яхаш, дийцар «Сердало» газетага из ди дездечар.

«Укх наькъа, Магас шахьара культуран, спорта, туризма Центро лаьрхӀар экскурси лелаерий дерригача дунен цӀай кӀеззига кхыча тайпара дӀадахьа, «Марем» гимназе ГБОУ дешархой, тайп-тайпарча професей къона болхлой юкье а болаш.

Дика къамаьл хилар дешархошца, пайда бола хоам а юкье болаш, авторски тураш вӀашагӀйохкаш йолча Гулой Жанеттай; ГалгӀай Республике гӀолла федеральни Гулакха кхерамзленна отдела инспектора ХациевгӀар Имрана; «КӀалхарваккхар» яхача ганза президента Саганькъан Микаила, гражданско-патриотически кхетам

Дешархоша дӀадихьар гӀалгӀай метта хетадаь ловзар

Гаьгенаькъан Марина

Наьсарерча №3 йолча юкьерча ишколе «ГалгӀай мотт юкьмарашка, дешашка» яха хьабькале ловзар дӀадихьар. Из хетадаь дар Дерригача дунен наьна метта ди дездеш хилара, яхаш, дийцар «Сердало» газетага из вӀашагӀделлараша.

«Кхетаче дӀайихьар ГалгӀай Республикан Ерригроссе халкъашта юкьерча кагирхой союзо, цунна новкъостал даьр яр «Rehab» яха психологически гӀо дара йола клиника; мехка дешара моттигашка наьна мотт дегӀабоалабара, из лорабара маӀан дар цун.

«ГалгӀай мотт юкьмарашка, дешашка» яхача викторина доакъашхой бар Наьсарен пхе ишколера: №1 йола гимнази, №1 йола лицей ГБОУ, №2, 3 йола юкьера ишколаш, Довшалкьий-Юртара №8 йола юкьера ишкол.

Из кхетаче дӀаьхьара болх вӀашагӀбеллабар тайп-тайпарча халонех латгача ворхӀ даькьах. Дешархошта хьалхашка лаьтта декхар дар, шоаш гӀалгӀай метта, литература уроках тӀа Юмадаьр дагадохар, кхы а довза дезаш дар гӀалгӀай къаман истори.

Коталон моттиг яккха гӀерташ, бераша даьшхар кицаш, цьаьцадолча йоазонашта таржамаш дир, кӀеззига довзаш дола дешаш а юкье-

доаладир, иштта цар дакъа лаьцар «сиха ха деза хаттар» яхача даькье, ГалгӀайчен культуран, тӀема, спорта, политикан викалий цӀераш а хайра», - аьлар ГалгӀай Республикан Ерригроссе къамашта

юкьерча кагирхой союза кулгалхоцо Оздой Инала.

Белгалдоаккх, хьалхагӀа «Сердало» газето яздаьдар, цу тайпарча яхьашка 7-ча класса дешархоша дакъа лаьца хиларах.

ГалгӀай мехка белгалдир экскурси дӀахьочун ди

балара, ГалгӀай Республикан кагирхой комитета кагирхошта юкье зуламе моттигаш цахилийтара йолча отдела говзанча Хантиганькъан Заьлмаха. Къамаьл дӀахьош, тайп-тайпарча бал-

хех лаьца дийцар, цу юкьера цьаьдола бахьанаш а хьабьоастадир. ИйслагӀча класса дешархоша деннача хаттарашта жоп делар», - аьлар тхогарча хоамо.

«Сога хаьтгача, кхувш

йоагӀача тӀехьенна дешарца-ра безам совбаккхар эш. Дешархоша де дезар да, шоаш дийша баьнна цьаь ткьаьх шу даьлча а, шоаех доаккхал деш хьехархой хилийттар. Эггара царех дикагӀбараш, мас-

сехк шу даьнначул тӀехьагӀа, доккхий толамаш доахаш хила тарлу, цу заман турпалхой а болаш», - аьлар Кавказ йовзийташ лелача Гулой Жанеттас.

Говзамеча деша юхьиг

ГалгӀай йозанхой цхьанкхетар хьахинна 100 шу дуз

Гарчакханакъан Сали

Таханара галгӀай къаман литература массайолча жанре дегӀадена а, моллагӀча доккхача къаман литературанна уллв дӀаотгаде йиш йолаш а да. Укх шера бӀав шу мара дизац эггара хьалхара къаман йозанхой цхьанкхетар (РАПП - Россе пролетарски йозанхой ассоциаци) хьахинна. Цу юкба хьа а хинна, дегӀа а дена, чӀоагӀа денна дӀаэтгад вай къаман литература.

Из кхоллаш къахьийгача наха юкье хиннаб йоккха деша говзал йола йозанхой: прозаикаш, поэташ, драматургаш. Литература даим а хиннад латгача йадала оагӀув хьаллоацаш, вахерча ийрчача гӀулакхашца къовсам лоттабеш, дикадар наха юкье доаржадеш а могадеш а. Укхаза дагайох ширача йадаташца барт ца

беш хинна Малсаганакъан Зоврбика пьесаш «ЙоӀ йодар», «Пхьа», Малсаганакъан Оарцхой «Салихьат», Малсаганакъан Дошлакъаси

Оарцхоси цхьана язъь «Кердача накъ тӀа», Базорканакъан Идриса язъь «Тамара», кхьыраш.

Къаман литературан клас-

сика хинна даяхай Гойганакъан Йадал-Хьамида, МутаӀаланакъан Хьажбикара, Боканакъан Ахьмада, Завзганакъан Бахьаудина,

Чакхенакъан СаӀида, Пхьилекъонгий Махьмад-СаӀида повесташ; Янданакъан Жамалдий, Чакхенакъан Капитона, Йалбаканакъан Жабраила, Гаьгенакъан Гирихана, Хьоашаланакъан ЙаӀлий байташ.

Дикка дегӀаенай эпический йоккха жанр лоархӀаш йола роман а. МоллагӀча къаман викалашта езалургӀолаш, йоккхача говзалца кхелла я Чакхенакъан СаӀида «Дошо бӀоагӀий», «Бертий бийсаш», «Иштта мара»; Базорканакъан Идриса «Боадонгара», Боканакъан Ахьмада «Беке къонгаш», «Цийенна сайре»; Пхьилекъонгий Махьмад-СаӀида «Хала урхе», Ведажанакъан Ахьмада «Шелбенна кхуврч», кхьыраш.

Вай заман чухьа а дукха кагирхой юкьебаьхкаб литературанна, хетаргахьа, тӀехьа гӀайоагӀача хана, цар хьахолларгда дикагӀбола къаман нах, цун вахаре хинна керттара моттигаш ювцаш дола тайп-тайпара йозаш. ГалгӀай йозанхошта юкье хиннаб халкъа йозанхой, тайп-тайпарча премей лауреаташ, цар книжкаш арадийннад, вайцига дийна ца йеш, гаьнна цул арахьа, бибеча къамий метташка кепайийттай царна.

Йозанхой цхьанкхетар хьахилча денз, цуннна керте лаьтгаб Малсаганакъан Зоврбик, Гойганакъан Йадал-Хьамид, Янданакъан Жамалда, АрсановгӀар Саидбей, ХамидовгӀар Йадал-Хьамид, АхматовгӀар Раиса, Чебакин Евгений, АрсанукаевгӀар Шейхи, Вешкаранакъан Мухьмад, Чакхенакъан СаӀид, Пхьилекъонгий Махьмад-СаӀид, Шаданакъан Султан, Хамхой Ваха, Дидиганакъан Раиса. Карарча хана, из гӀулакх дӀахьош ва Ноакастхой Хаваш.

Итгаш бола галгӀай йозанхой хиннаб СССР йозанхой Союза доакъашхой, карарча хана Россе йозанхошта юкьебоагӀаш, къахьегаш ба дуккхабараш.

«Оаха вахар хорж» яха берий суртий яхь дӀайихьар ГалгӀайче

Коазой Мадина

Лоамашта кӀалха уллача Оалкама «Оаха вахар хорж» (бераш наркотикашта духьала) яха берий суртий яхь дӀайихьар, яхаш, дийцар Шолжа кхален администраце «Сердало» газетага.

Кхетачене дакъа лоацаш дар, исбахьален кружокера ялх шергара 14 шерга кхаччалца ха яьнна 12 бер. Бераша шоаш даькхача сурташ тӀа гойтадар, наркотикашта духьала шоаш хилар.

«Из яхь дӀахьош хилара керттара бахьан дар, зӀамига долча хана денз, уж наркотиках хьадоала во довзаш хилийтар, царна унахцӀена вахар хьалхадакхар», - аьлар доал деча дакъь тӀарча администраце.

«Скайп»,
«Валет» яхача
оагІонашка
ГІолла; вай
мехкара
яхархо Іехаяь
зуламхоша

Султиганаькъан Йоакъап

«Скайп», «Валет» яхача ГІолла бувзама баьнна, 120 эзар сомá Іехаяь вай мехкара яхархо зуламхоша. Из хоам газетага бир МВД болхлоша.

«МагІалбикерча МВД болхлой болча енача кхалсага дийцар, «Смирнов Александр», «Громов Виктор» да тхо яхача шин сага, акцеш эце дикка пайда хургба хьона, аьнна Іехаяь, тийшача балхаш шийгара ахча дихьалга. 120 эзар сом совгІа ахча дІатІадахийтад цо царна», - белгалдир МВД болхлоша.

Зуламхой лохаш ба Іаьдала болхлой. ХІанз массехказлагІа кхайкарал ду МВД болхлоша бахархошка. Бокъал а ма дувла шоашта ца бовзача нахаца бувзама, цар дувцачох тийше, шоай ахча дІатІа ма ахийта! Цъаккха сагага дІа ма ювца шоай банковски карта номераш, фийла хила! Ма теша вІалла а шоашта Біаргабайна боацача нахал!

Кхаь эцарах
доагІа ГІод
къоастадергда
судо

Султиганаькъан Йоакъап

Дарбанчен керттерча лора кхаь эцарах дола ГІулакх къоастадеш ба Магасерча суде. Из хоам «Сердало» газетага бир республикерча МВД болхлоша.

Тохкама болхлоша гучадаькхачох, 2019-ча шера Іай, керттерча лора ГІонча йолаш болх беча яхархоцо болхлошкара 130 эзар сом ахча дІадийхад. 2019-ча шера дІабихьача балхах йоагІача премена юкьера ахча хиннад из. Ахча болхлошкара хьагулдаь, керттерча лорага дІаденнад, - йоах тхогарча хоам.

МВД болхлоша ма дарра тохкаш латт цу ГІулакхаца дувзадена-раш. Тохкама болх йистебаьлча, кхаь эцарах доагІаш дола ГІод токхаргда бежебараша.

Къаман керттера белгало

Наьна метта цІай дездир дешархоша

Гарчакханаькъан Сали

Чакхдаьннад наьна метта хетадаь итт ди, цу юкья дуккхача моттигашка дийцар, мел лоархІама да ший мотт хар, цун хам мишта бе беза, мишта Јомабе беза довзаш хилар. Амма дийцар цу деношка цун юкье хІанз а дукха кхоачмбоацараш хиларах а, къаьстга царех да из мотт боагІача боараме Јомабеш цахилар. КІезига ба цунца дІахо болх бе лерхІараш. ХІаьта а метта ГІулакх талхаш а ца латташ, тоалуш латт ала мегаргда, кхоачам боллаш сиха ца тоалой а. Арадийннад дукха дошлогаш, къаман меттала арадувл берий журнал «СелагІад», цІенача ГІалгІай меттала арадувла доладеннад «Сердало» газет.

Дуккха лоархІама хІама ду из мотт дикагІа Јомабайта ГІерташ ишколалшкарча хьехархоша. ДІадахача цу итт дийнахьа дуккхача моттигашка хилар ГІалгІай меттала арадувлча книжкай, газетий, журналий гойтамаш, чакхьяьхар литературанна хетаь сайренаш, тайп-тайпара вІашагІкхетараш, язйир сочиненеш, иштта кхы дІахо. Цу

тайпара цхьа сайре хилар Сурхо ГІарча ийс шера дешача ишколе.

ЯлхлагІча, ийслэгІча классашка наьна мотт, литература хьехаш йолча хьехархоцо Дударанаькъан БайІала Радимхана дикка къахьийгадар, из кхетаче кийчеш. Шин ялхлагІча классо дакъа лоацаш, дІайихьар Осменаькъан Хьамзата «Ахархоцун кулгаш» яхача байта кІийлен ГІа кийчьяь хинна из ший тайпара урок. Ала деза, Осменаькъан Хьамзат хьехархоцун юртахо ва аьнна. БайІала Радимхан ше а ПІой-Јуртара я. Цо наьна мотт хьеха дукха ха я. Нохч-ГІалгІай Республика йолаш, Шолжа-ГІалий ГІарча номераш 13, 18 йолча ишколашка къаман мотт хьехаш хиннай из. Сурхо ГІарча ишколе из йола а да цхьа иттеш шу.

Наьна метта хетаь урок дІайолайир хьехархоцо, вай деша лоархІамах дувцаш, цунца чоагІа южаш а хоза товш а яр къахьегама тема. Осменаькъан Хьамзат мотт дика ховш, дуне а нах а байза саг хиннав. Ше а къахьегама дезалера хьаваянна хиларах, балха хам ховш хиннав из. Цудухьа дика каьйнай цун ахархоцун кулгех, цар беркатах лаьца байт язье. Дагалоацаргда вай цунна юкьера мугІараш, ер-

рига байт ца еше а:

«Тхо дац цІаккха пІелгех
иййхка
Жовхьара кІиг дагІа чІуг,
Бакъда тхоашца оагІув
биллар
Даим ГІозаленга вуг.
Дошо канех даькка да тхо,
Цар дошоца кхаьла да,
Кура хьажкІаш кхехь да тхо,
Шортта маша даьха да...»

Байт ешаш классе гуш дар ахархоцун кулгех хьадоала беркат: вай хІара дийнахьа юа маькх, къаман хозагІдола даар санна лоархІаш дола чІаьпилг, коартол, кхыдола лаьттан совгІаташ. Уж кийчдаьдар цу кхетаченга дешархоша,

цар цІагІарбараша, хьехархоцо ше. Духхьал цхьа байт йийша Іанзар дувцача вІашагІкхетаре, цига йийшар 15 гаргга тайп-тайпарча ГІалгІай деша говзанчаш язьяь, къахьегама теманна хетаь кхыйола байташ. Уж хоза ешарца къаьстга белгалбаьлар дешархой Муцолганаькъан Іаьла, Тоачанаькъан Јовсап, Муцолганаькъан Ясьмина, Муцолганаькъан Луиза, Овшанаькъан Салима. Къаьстга а наьна метта дозал довзийташ яр Заьзганаькъан Бахьаудина язьяь «Наьна мотт» яха байт.

Метта хетадаьча цу цІайга хьажа, къаман хозача дешага ладувгІа баьккабар ишколе болх беш бола кхыбола хьехархой.

«Тхьаба-Ерд» яхача
моттигаца дувзадена
кердадараш
гучадувлаш латт

Султиганаькъан Йоакъап

«Тхьаба-Ерд» яха моттиг тохкаш, цун доазон ГІа балхаш дІакхухьаш ба Іилманхой - тохкама болхлой. Из хоам «Сердало» газетага бир мехка каьмино.

«Топпарах яь исторически хІамаш гучаяларал совгІа, хьалха цига хиннача ГІишлоех йиса лард, пенаш гучадаьннад цига. Хетаргахьа, цхьан хана цига яьгІаца ГІишлоех дисараш да уж. Уж

балхаш дІахьош боахкараш ба «АСМ Групп», «Наследие Кубани», Крупнова цІерах болча археологически оагІон болхлой», - йоах тхогарча хоам.

Цу моттига истори довза ловраш тахан дукха ба. ХІанзчул ГІехьагІа тахка, довза дезаш дола истореца дувзадена лоархІамедараш ГІалгІай мехка кхы а долга хьагойт цо.

ХІара хІаман ший ха я. Іилманхой хьинаре къахьегаш ба цу доазон ГІа.

Ханаш а хувцалу

Соалоз бIарга ца гуш, чакхдаьлар Ia

Гарчакханаькъан Сали

Шера хIара ха ший белгало йолаш я. Со зIамига волаш, Iан кергтера белгалонаш яр ара соалозаш, когсоалозаш хехкаш лела бераш; каст-каста новкъа гучаювлаш йола говра соалозаш, маркъилгаш кхестаеш боахка кIаьнкаш, беша е ара егIа латта лаймунда, лай мажаргех ловзаш, ишколе болха дешархой, кхы а массагIа дар уж. Iан ханаца дувзаденнача цу сурташа хоздора денош. ДукхагIа дола бераш ара хулар, Муцолганаькъан Маккас, ший «Iа» яхача байта тIа аьннача тайпара:

«Iа хьатIахьачад
Шийла Ia,
ГIоздаьха берий дегаш,
Аьхача лаятта ягIа
Делхача
Лайх хинна бегаш.

Юстаро йийиг лел,
Шелалах
Церах мо тебаш.
КIаьнкаш латт
Лай тIагIолла
Коарголаш санна бебаш».

Карарча шера Ia дукха шийла хиланзар, лакхе йийцараш санна йола Iан белгалонаш го езанзар. Тоьал лоа а дийлхар вайна массехказа, амма Магасе лелаш, гонахьарча юрташка ухаш, цхьаь-цаI соалоз йовнзар сона даьхача Iай. Хьалха боккхагIчар бераш хехкар соалозаца арабаьле, соалозашца муь бахьаш боагIаш а нийслора, цунца да йиш яр хьоара гали, кIа, хьажкIа, дахча, кIор.

болх хургба-кх из, аьнна, хийтар сона, башац соалоз е когсоалоз хахка, ховшшашехь а машинаш тIа ховш.

Айса болх беша 5 «б» классе дагIача берашка хетт аз, цу дийнахьа классе 20 дешархо вар:

- Бераш, Iай хехка соалозаш йий шун коа?

Шин тайпара вIаший увш йола оазаш хезар сона:

- Я, яц.
- Кулгаш хьалгьайдел соалозаш яраша. Пхийттане кулгаш айдир.
- Хехкий оаш уж? – хетт аз.
- Хехк, - хоз сона.

- Мичахьа хехк оаш уж, укх юрта сона-м ййнац бIарчча Iай цхьа соалоз? гIулакха дух тIа вала гIерт со.

- Сарахьа тхоашта юкье хехк оаха уж, - йоах бераша.

Соалозаш йоацаш хилар цу ткьаьннех пхи саг. Царех шинне аьлар:

- Тхо машинашта тIехьатувсалуш хехкалу.

- Иштта мегаргдац, - уж дIакхетабе отт со, - лозадергда шо.

- Тхоаш товсалуц тхо, даь-вошас те хьатайсе хехк тхо, - шоаш дер нийса хеташ бар уж.

МоллагIчо тIехьатувсе а, иштта хехкадалар кхераме да, цу тайпарча ловзарех во хIамаш хьахинна мотгигаш дукха я.

Кхыча классашкарча берашка а ду аз цу тайпара хаттараш. 7 «б» классе багIарех, соалозаш йолаш ялх саг мара хилац, виь дешархо тхьовра мо машинашта тIехьатувсалуш хехкалу; 7 «а» классе цу дийнахьа хиннача 12 сагах, соалозаш йолаш 7 мара хиланзар, юхевиса

Iаьржа кIор дика гуш хулар, багенна меттел боккхагIбола кIор боллар. Меража меттел, аьрхIагIа йолча оагIорахьара дIачуйоллар марковка, керта тIа ведар IотIатуллар. Коа Iерж йоалла саьргий нув бале, из хьальоттIабор цунна уллув. Укх шера Магасе вайра сона лоа керчадеш, цох бурилгаш еш воалла ши кIаьнк, бакьда цар а дIачакхваллалца хьаванзар шоаш лайх ве лаьрхIа хинна саг. ШоллагIча дийнахьа еша Iояхьяр лай гурматаш.

Геттара чIоагIа даьржа дар хьалха лай мажаргех ловзар. Укхаз дагадох сона Оздой Фатимас язьяьча «Лоа диллад» яхача байтацара мугIараш:

«...Малх ба сийрда лепаш лай тIа,
Лай тIа ловзаш мухилг лел.
Лай мажаргаш детташ шоайла,
Ара бераш загIе дел...»

Царех цхьатарра ловзар кIаьнкаш а йийигаш а. Ишколе гургал хьатоххашехь а, аралелхар уж шаккха тайпа бераш, басилгаш цийеле чудоагIар урок йолалуца хана, сов дукха лай мажаргех лайзе, тIаьда хулар кулгахьаохкоргаш, лай хий докьадаланза хулар юхь тIара а керта тIара а. Цкъаза лаймажаргах цIенхаштIа хIама хулар, цхьадолча берий вахаре. Цхьан сага вахаре нийсденна хIама дувца безам ба са укхаз. Лай мажарго хеттадар шин сага вахар. Дийнахьа делкъа хана, ишколера чуболхаш хиннача дешархоел тIехьабиса цIабийрза хиннаб йийиги кIаьнки. Йийиг дикка хьалха йодаш хиннай. Ара латташ Ia а уллаш лоа а хиннад. ТIехьавоагIаца кIаьнка, Iокхайда лоа хьа а ийца, боккхо лай мажарг хьа а баь, йийига техаб. Вож юха а хьежа, кхераенна, ма хулла сихагIа чухай. Цу хана денз, хIара лоа долча дийнахьа, кIаьнка лай мажарг тохаш хиннаб цу йийига. Иштта дайза хиннад уж шиь. Цул тIехьагIа цхьан классе а нийсбенна, геттара гаргагIа, дикагIа байзаб, чIоагIбеннаб цар бувзам. Из йийиг цу кIаьнкага маьре а яхай. Иштта чакхдоалаш хул цкъаза лай мажаргех ловзар.

Таханарча бераша лай мажаргех ловзар хийцад картех. Хьо дIахьежача, бIарчча туп карташ бедоахкаш, лелаш хул кIаьнкаш а йийигаш а. Класса цIеньюккье Io а хайше, ловза болалу. Ловз кIаьнкаш а йийигаш а. Картех ма ловза аьлча, юхаоалар хул:

- Боккхийбараш ловза карташ дац ераш, акхарех бераш ловза мег. Игра да ер.

Цхьа кIира хьалха пхелагIча деша вагIа кIаьнк лелар, перемена болча хана, цхьа туп карташ бе а доахкаш. ХьатIавийха, хетт аз:

- Сенна леладу Ia ераш?

- Ловзар да ер, - йоах цо.

- Сенна ловз акхарех, фу хул акхарех лайзаца, хьаькьал IотIакхетий? – ях аз.

- Сакьердам хул-кх, - йоах кIаьнка.

- Мел карташ ду хьога?

- Сога 60 карта да, - йоах карташ долчо.

- Хьо-м вIаьхий ва тIаккха, - ях аз.

Цу хана са бIарг тIаотт цу классерча йийига бедоахкача каьхаташта.

- Хьога массад? – хетт аз цунга.

- Ткъо да сога, - йоах, ший ловзарах йоаккхий еча дешархоц.

Иштта да-кх хIанзарча берий-дешархой ловзараш. Царна е лоа, е лай мажаргаш, е соалоз, е лаймунда дагаягIац. Карташ мара хIама дац цар сакьердалуш. Диканна хургдий-хьогI из? Боккха хилча, уж берий карташ кхыча карташца хувцаргдий-хьогI цар? Цу тайпара кхерам ба аьнна хет сона. Бера хана, картех ловзаш тхо бIаргадайча, нанас кхатоахкар тха карташ, хIаьта боккхача наха оалаш дуккхаз хозар:

- Картех уркаш мара ловзац.

Хьалха хинна бераш, ша беце а, лай тIа хоккейх ловзар, шоаш хьаяьча кожолгашца. Тахан вай республикерча кхувшбоагIарий аьттув ба бокьонца йолча хоккея секце дIаязбала, Магасе я Фетисова цIерагIа хоккея академи, из чуйола элгац. Лувжорг даккха гIерташ, сарахьа шелгелча хий детташ, хала хьувзаш хулар вай шахьарашкара а юрташкара а бераш. ХIанз вайцига хьадаьд ша бола элгац. Цига когсоалозашца хехкабала йиш я кIаьдбаллалца.

Хьалха ара шийла хилча, нанас, даьнанас бер арадалийтацар, «хьай цагIа Ie, цамогаш хила безам беце» оалар. Укхаз дагайох сона айса таржам даь Михалков Сергея «Лувжорг» яха байт:

«Лувжорг, лувжорг,
Даьннад къега,
Шеддар даь цо
Тахан кега:

Никь, машинаш
Сувца майда.
Тормоз тохе,
Хилац пайда.

Мича вода
Хьо цу гIорах?!
Арахьежаш
ВагIа корах!»

ХIанз цу тайпара сунт деттац берашта боккхагIчар. Шоаш машинашта дIа а кхувлаш, хехкаболит, ловзийт, цхьачарна спортаца вахар дувзаде новкъостал ду. Уж дика хIамаш да. Ia ше шийла дале а, цо берашта дикадар мара Iомадац.

Цкъаза лорашка дига дезаш дола бер, дика йIайха хIама тIа а йийхе, соалозаца дугаш хулар. Тахан мо дагадоагIа сона, Наьсарера АТIП йолча къаьна хьайра хинна, Муталаланаькъан Iадрахьман яхаш вар цигара хьаьрхо. Лакхарча дегIара, тенна кьонах вар из. Тхоай наьнаца цига жувр ахьийта хьажкIий гали ийца се ваха дицлуц. Дукха ха ялале, соалозаца жувр бахьаш чудаькар тхо. ТIагIолла тIиргаш егташ, хьалгьехкаш хинна когсоалозаш мара хьакхачацар цу хана берашка, уж Io а лелхаш, лертгIа хохкавала вIаштIехьадалацар, астагIлелхаш лелаш хулар бераш. Цхьаьраш шоай ботинкаш йоахкаш хулар, бакьда уж берашка хьакхачацар, маьха еза а вайцига наггахьа мара хулаш а яцар уж. Укх шера сона довнзар цхьаккха тайпара соалоз а когсоалоз а хохкаш дола бер. Бакьда вай юрташка сона байра шецца хьалбалале, иномаркаш тIа багIаш, тормоза тIа низткъа мара ког IотIа ца кхоачаш бола ондаргаш. Заман

пхий машинашта тIехьатувсалурех бар. Ер Ia кхы зе-зулам доацаш чакхдаьннад царна, бакьда аргIанара Ia тIакхачале, берашца – юрташкардарашца а доацарашца а – цIенхаштIа къамаьл де деза аьнна хет сона цу хьакьхьа, во хIама цкъа мара хилац, цох лораде деза уж хьехархоша а, даьша-ноаноша а, гаргарча наха а. Даь-вежараша уж ловзараш мерзде мегаргдац берашта.

Оаха, тхо зIамига долаш, лаймундаш еш а нийслора. БоккхагIчар лакха а йоккха а йора уж, зIамагIчар – шоай кулг хьал ма кхоачча. Тайп-тайпара боарамаш долаш кхо бурилг йора: цаI лаймунда бух бар, из бурилг массарел сомагIа хулар, хIана аьлча лакхера IотIалатта дозал хьалкхаба дезар цун; шоллагIьяр, цул кIеззига зIамагIа хулар, из IотIайогIар хьалхарчунна; кхоалагIьяр керта лаьрхIа а дуккха зIамагIа а хулар. Цу хана хIара коа кIор хулар, пешкаш чу боагабеш. КIора ши кхерилг оттабора бIаргашта меттел, кIайча лай тIа

Тетрадь – дешархочун юхь

Мишта леладу из ишколашка дешача бераша?

Ирчакханьякъан Сали

Ишколе болх беча 27 шера дукха а тайп-тайпара а тетрадаш гон дийзад са. Царна юкье хиннад дега тоам бераш а, дог лазадоахараш а. Тетрадь хьа а дийлла, цу тла Ютлахежача а ха йиш я, из леладер фу дешархо ва, дика ва е во ва. Нагахьа санна цу тла дукха шиаш латташ хуле, дукха галаташ даьдале, хьехархочо цеча кьоаламца калла такаш хьийкхадале, хаттараш увтта даьдале – из, шеко йоацаш, во дешархо ва. Оалаш да «театр дладолалу барзкъаш хьальэхкача мларагара». Хьаьга тетрадь дладолалу, сога хьаттача, цун мужалтагара.

Нагахьа санна цу тла, дешархо вовзийташ, хоза даь йоазув дале, цунца галат деце, технахьа нийсьяь, тоаяь мужалт йоалле, юкьера йоазув а во хила йиш яц. Иштта хила а хул из, дукхагала йолча хана. Бакьда нонагала болча дешархошта, хьехархочо хьалхадакхалца, шоашта дагадохац цу тла мужалт йолла а бакьярча тайпара йоазув де а. Хьерчаь, сетгаь миингаш йолаш, ах тлаяздаь а язданза а хул воча дешархочун тетрадь. Хьадийллача, дукхагала цеча шьякъаца даь йоазув а хул цунна юкьердар. Цу моттиго хьаькох, бер деша безам болаш да е дац.

Хьа а дийлла хьажа эттача, цу тлара гургда вайна ийрча сурт. Харцахьа яздаь хул таьрахьаш, бетташ; «Классера болх» язде дезача «Классная работа» язду; «Цаглар болх» язде дезача «Домашняя работа» язду; «Упражненена» меттел «упр.» язду. Из дош длачакхдаллалца длаязде сатем а сабар а хилац воча дешархочун. Дукхагала йолча хана, цаглар болх бинза хул, классе бе безар а чакхбаллалца баь хилац. Цьхачар хьехархочо оттаяь оценкеш тоаю, «2-ех» хьаю «5», пхеннена тлехьашка + яха хьарак увтаду. Цьхьадола тетрадаш ерига оаглонаш йолаш хилац, царех е 8 е 10 лист йоалаш хул, 12-на меттел. Эггара воглар да, влалла тетрадь доацаш ишколе хьаухаш хилар.

- Мичад хьа тетрадь? – яхача хаттара массехк тайпара жоп дала тарлу дешархочо.

- Аз хьога дла-м деннадар из, - оал цьханне, цу гулакха гунахьа воаца хьехархочо бехк длатабуллалаш.

- Книжканна юкьедаллийсад са из, - оал шоллагичо.

- Кхоачаденнад са из, ценадар дладоладе дезаш ва со, - оал кхоалагичо.

- Эца дезаш ва со, - хоз виьлагичунгара.

Цьхьаболчар геттара фанта-

зи оарцагйоаккх цу гулакха, цу тайпарча дешархоша оалаш хул:

- Ценош деш доахк тхо.

Цар яхачо, массехк тетрадь эце, ценош хьал ца деш, дезал ара бусаргболаш ба.

Цьхьадола тетрадаш деха, юкье кьоаламаш хьийкха хул.

- Фуд укх тла доаллар? – аьлча, хьахозаш хул тамашийна кьамаль.

- Зламагйола йиша я из даьр.

Тетрадь во дут зламагйолча йишийна калла, цунна ловзаде кьхьдола хлама дладала деза. Когаш-даханза долча бера мича ховшийна ловза деннар тетрадь да е ловзорг да. Зламага бер тлакхоачаргдолча леладе мегаргдац книжка а тетрадь а. Кьхь дукха царел тлехьабусаш бац дешархой шоаш а. Хьо длабларахьежаш латташе а, цу тла сурташ дехкаш баглаш хул цьхьабараш. Цар цу тла ца юллаш хлама хилац; танк, тур, тепча, автомат, циска корта, иномаркаш, «саг-гизг», кьхь а массагала да уж.

Цьхьайолча хана хатг (почерк) саг хкетаргвоацаш хул; аьрдига кулгаца яздераш а нийслу. Со зламага волча хана, тха воккхагвола воша волаვენнавар аьрда кулгаца язде. Нанас лаьрххала биткьо саьрг юоттабаьбар цагала, из аьрдигаца язде волавелча, цунна цу кулга тла тохаргболаш. Тоха а тохар. Дукха ха ялале, аьттигаца язде а лема, длавахар из. Тлаккха сихагала а хозагала а дора цо ше деш дола йоазув.

Тетрадаца дувзаденна да аьнна хет сона бера деглацара эддел а. Нагахьа санна из эздий бер дале, цунна эхь хетаргда ший блеха, цаглар болх банза дола тетрадь хьехархочо е цагларча даьнанна бларгадайта. Царна тоам бе дагахьа цаглар болх бе, дикагала йола оценка яккха гертаргва дешархо. Геттара во а дешаш, шиаш чукхухьар, уж тетрадь хьалдизза йоахар, цьхьадола даькье данана ца лоархаш дола бер да. Лоархларе, царна ше яккха ший бларга ца яйта, царна вас ца хилийта хьожаргвар цу тайпара дешархо.

Дукха ха йоацаш, пхелагича классе дешача берашца «Са галгай меттах дола тетрадь» яха сочинени язйир аз. Сона члоагала ловра берашта шоашта шоай тетрадех фу хет ха. Хлама лочкьа ца деш, яздаьдар царех цьхьачар шоай йоазош. Дешаргда вай царех цьхьадараш. Исмейланьякъан Мухьмад во дешаш вац. Хлара урокага кийчвеле, даим кулг ийдеш, хаттарашта жоп дала герташ, урока тла члоагала кьхьаьгаш хьаваогла из. Цо ший тетрадах лаьца

яздаьд: «Са тетрадь члоагала цлена да, из баьцара да. Цу тла обложка йоалл. Аз тетрада тла хоза язду. Сай тетрадь блеха хилча, аз из хувц. Са тетрада тла дукха оценкеш я. Ужаш я пхиаш, йиаш, нагахьа кхоь нийслу. Са тетрадага да а нана а хьож. Нанас сога глар ю, цу тла галаташ хилча. Нанас оал сога: «Хьай галаташ хьаюмаде!» Со хьож ужаш юмаде. Сона члоагала хоза хет галгай метта урок». Цох таралесташ йоазув даьд Тумхой Замас а. Из а дика дешаш хьайоагала, цьхьаза ше якккха йиь а денорга тла ма оттае шийна оал цо, пхиаш яха ламарах. Хьож вай фу яздаьд Замас: «Са тетрадь сийрда-це да, цу тла обложка йоалл, из хоза ютлаяздаь да. Са тетрадь диткьа да. Аз каст-каста сай тетрадь хувц. Са тетрада тлара оценкеш я йиаш, пхиаш, са ший хинна-яц. Йиаш аз йоах, галаташ дар бахьан долаш. Са тетрадага хьож са да. Сога цо, йиаш бахьан долаш, оал: «Дикагала язде».

Бер ишколера чудеча, цун тетрадашка да е нана хьожаш хилар лоархьаде да аьнна хет сона, цунга хьежжа хозагала язде, ший ийрча оаглув боккхагларча бларга ца яйта, дикагала йола оценкеш яха долалургда бер. Е да а е нана а тетрадага а деноргага а хьожаш ца хилча, дешархо ше а дукха сагота хургвац урокашка кийчо яра, хоза яздар, хлама юмадара. Масала, Овшанаькъан Муслима ший сочинени чакхийоалаш яздаьд: «Са тетрадашка цьхьаккха саг хьажац», аьнна. Цагларчарех яздаьд цо иштта. Бакьда ишколем цьхьа урок длайодац, цар тетрадаш хувца ца хувцаш, даь галаташ тоа ца деш, цар цу тла баьча балха боаглаш бола мах ца беш. Цу тайпара йоазув даьд Тоачанаькъан Ахмада а: «Са цагларча саг хьажац са тетрадага». Хьаьга Булгучанаькъан Ахмада: «Са тетрадага наг-нагахьа нана хьож», аьнна яздаьд. Цьхьурой Хлажара яздаьд: «Са тетрадага цагларча саг хьажац. Цьхьайолча хана цаглар дус са тетрадь». Кьаьстга а ший дегчу мел дар ютлаяздаьд Хидренаькъан Сулеймас: «Са тетрадь хоза да, сийна да из. обложка а тлайоалаш. Аз бий булл цунна, галат дича эглазвахе. Аз урокеш ю цу тла. Цу тла аз шиаш йоах, длачакхдаллалца йоазув длаяздац аз. Са тетрадага са да хьож. Цо сога глар йиц. Аз пхий якккхача, пятьдесят лу цо сона». Ший сочинени геттара лоаца язьяь Муцолганьякъан Хаде. Кхо предложени мара язьяь цо : «Са тетрадь баьцара да. Аз йиаш йоах. Цунга саг хьажац». Цьхьаккха цьхьан сочиненеца-

ра массехк мугл беша безам ба са. Из язьяьр ва Хучбараньякъан Мансур: «Са оценкеш дукхагала кхоьаш я, йоазув длачакхдаллалца длаяздац аз. Почерк цьхьа бахьан хоза я са. Цаглар болх нагахьа бу аз, цу тла дукха галаташ ду, из бахьан долаш кхоьаш йоах. Са тетрадага цагларча саг хьажац, наг-нагахьа тетрадь цаглар дус са, кьхьдола книжкеш ючудохкача хана, из ючудола виьцу со».

Фу ала йиш я бераша даьча цу йоазонех лаьца? Даь-наьна тлехьожам хиларга хьежжа хул бера дешар, урок юмаяр, тетрада тла хоза яздар, цаглар болх бар. Из дика гуш да аз лакхе доладаьча масалех. Во яздерча етта еза, ала глартац со, бакьда шоай бери дика дешар десе, цо цаглар фу ду, урокешка мишта кийчулу, тетрада тла малагала оценкеш латт, денорг мишта леладу хьажа беда дай-ноаной. Тлаккха мара толам боаккхаргбац бери ший дешар тла, хьехархочо ший балха тла.

Аз тахан дувцараш наьна меттах дола тетрадаш да. Кьхьча Илмаех дараш: математиках, биологех, исторех, физиках, химех – мишта леладу-те цар? Иштта леладу-кх уж а. Каст-каста кьхьча классера бер доагала наларга, математиках тетрадь дий шуга аьле, из деха. Цьхьаза цьхьан тетрада тла кьхь-ийь тайпара урокеш язьяь хул. Цу тла хул наьна мотт а, литература а, эрсий мотт а, историч а, биологи а. Дешархочун наьна меттах, литературах леладе дезараш дий тетрадь да. Цаг йоазон балхашта, цаглитературанна, ший (хувцаш) наьна меттах. Йоазон балхашта дола тетрадь хьехархочунга хул, хьа а дена, дешарча шу дладолалуш, цунга дладала деза из. Цьхьаза бутт а ши бутт а боал, из хьада ца могош дешархой лелаш. Из доацаш хиларах; сочиненеш, диктантеш, изложенеш листокеш тла язьяь багала уж. Массанега ютлаяздайт, дладоладаь литературанна дола тетрадь мича дахар ца ховш дай дладоал, массехк урок ялалех. Мичад из, аьнна хьаттача, хьахозар хул, кхоачаденнад. Мишта кхоачалу из, ши оаглув хиллал классе хлама яздаь ца хилча? Цу тла язде дезача хана, ах классага доацаш хул литературанна дладоладаьр. Наьна меттах дола ший мишта леладу аз лакхе дийцадох а ховш да, долаш а доацаш а уж ишколе ухилга. Цул совгала, шоай ханнахьа галаташ тоадайт хьалуц уж хьехархочунга цьхьаболча дешархоша. Дац сога, яхаш, леладийя, ах тетрадь яздаь даьлча, хьалуш а нийслу. Иштта дукха леладаьча тетрадага хьажа

хала да хьехархочунна, хлара урок массаза яла тохкаш хилча, аттагала длабода цун ший болх, бераша а сихагала юмаду шоай галаташ, цунга хьежжа сихагала дла а доал уж. Цьхьаболча дешархоша кхетадац, мел лоархьаде да ший ханнахьа цар тлара галаташ хьаюмадар. Царна мотт, уж хьехархочо хозахета тоаду. Длауила йича, члоагала кьхьаьгам ба царцарбар. Цьхьаболча хьехархоша оалаш хезад сона: «Уж тетрадаш децаре, царга хьежа ца везаре; дика болх бар ер хьехархочунбар». Из хала болх боландаь оал цар иштта. Цун хало миштай шоана дикагала йовзийтар духьа, цьхьа масал доладергда аз. Со ишколе балха венача хьалхарча кьхь шера, тетрадаш бларгсинош доацаш дешар аз. Кхо шу даьлча бларгаш лазадувла доладелар. Лорашка вахача, сона хьаяздир +1 яха бларгсинош. Кьхь а кхо шу даьлча, царга хлама во гуш хилар, бларгашка дохк латташ санна. Тлаккха яздыр сона +2. Тайп-тайпарча ишколашка аз болх бу 27 шу да, цьхьан ишколе 25 шера болх баьб аз. Хланз +3 яхарашца а дика хлама гуц.

Йоккхагйолча классашка шин ктира цкьа мара тоаде дезац берий галаташ, зламагйолча классашка ктира цкьа. Аз цар тетрадаш деш, галаташ тоаду хлара урок массаза яла. Из хала болх ба. Цул совгала, дукха сочиненеш, изложенеш, диктантеш деша дезаш хул. Кьхьметтел дуккхача шерашка болх баь хьехархой цецбоалар цу тетрадаш тла йлаьххача хана ваглаш со бларгавайча. Шолжа-Галий тла а вайцгарча кадетий корпусе а болх баь белорусий кьамах цьхьа йоккха саг яр тхоца балха. Цо хийла оалар сога:

- Сали Яхьяевич, цу тетрадаш тла вагала клордаьдеций хьона?

Аз велавеле оалар:

- Клордаьдац, Любовь Сергеевна, цьхьан хана Нохч-Галгай книжни издательстве корректор а редактор а хинна саг ма вий со. Лемав со дешаш дукха вагала.

Юххера сай йоазув чакхдоалаш, берий даьшка-ноанощка ала безам бар са: шоай берий тетрадашка хьожаш хила, шо хьожаш хилча, бехк боаккхаш хилча, хьехам бича, во дешараш, ийрча яздераш тоабала тарлу. Шо царга ца хьоже, кьхь а члоагларга талха тарлу цар гулакх. Тетрадь во леладе лемача сага, воккха хилча машин яле, машен а; ца дале, ца а; ков дале, ков а во леладергда. Тетрадь хоза, цена, безам тларгьорболаш леладаро, моллагича хламанца бала болаш, из хоза леладеш хила юмабу уж. Жи, диц ма де из!

ГІалгІайчен вахархоцо 100 эзар сом гІод токхаргда, бокъо йоацаш гІаьленаш йохкарах

Султиганькъан Йоакъап

МагІалбика вахархоцунна 100 эзар сом гІод тегад, бокъо йоацаш гІаьленаш йохкарах, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага ГІалгІай Республикан бокъонаш лораераша.

«ГІалгІай Республикан МагІалбикерча суде шахъара прокурора, бекх беш волча паччахьалкхен болхло лочо дакъа а лоацаш, текхар моттигерча вахархоцунна духъала дІадоладаь уголовни гІулакх. Суду чоагІдир, дІадахача шера аьрки цу сага МагІалбикерча базар тІарча «Беркат» яхача дакъ тІа лораеш хиннай йохка лаьрхІа 218 эзар сом мах бола, марка тІайоаца гІаьленаш. Бакъда бокъонаш лораераша, уж хъа а леа, дІаьхай», - аьлар мехка прокуратуре.

Суду кхел йир цу сага, 100 эзар сом гІод токхаргдолаш, российский паччахьалкхенна болча пайданна из дІа а луш. Суду яь кхел юкьеььначул тІехьага, уж гІаьленаш йоацаш хургья.

Россельхозбанка «чам бола гІулакх» хьаллаьцар РСЦ болхлоша

Коазой Мадина

ГІалгІайче гІолла йолча Россельхозмоттиго хьаллаьцар «Чам бола пІаьраска» яха Россельхозбанка болам. ДІадахача кІира доагІа

пІаьраска 23-ча дийнахъа хиларга хьежжа, ди хьалха дІадахъа лаьрхІар цар из гІулакх. Из хоам тха газетага бу цигарча зарбан болх лелабераша.

«Горянка» яха вайцигара кхача кийчбу моттиг яр, цига ший даараш довзийташ.

«Бахархой аьттув бар цигара манташ, кхехкаду хингалаш, тайп-тайпара хІама чуелла вареникаш, котлеташ,

иштта кхьдола даараш эца», - белгалдир респуликерча РСЦ.

Ала деза, РСЦ 2022-ча шера денз, Россельхозбанка «Чам бола пІаьраска» дІакхухьилга.

Бахархошкара 810 млн сом гаргга декхар хьагулдир «Къилбаседа Кавказа россеташа» 2023-ча шера

Алов Муса

«Къилбаседа Кавказа россеташа» - «Ингушэнергос», 2023-ча шера, 832 млн сом декхар токах хъа ца луш болчарна духъала каьхат чуделар. 812, 6 млн сомах латта 1, 4 эзар суда акташ тІаййцар, тока оагІон болхлой бакъбеш. Суду баьча соцамах, 785 млн сом декхар дІатокхаргда тайп-тайпарча балха моттигаша, 27 млн сом - бахача наха.

«ТІалатташ дола декхар ханнахъа дІадаларга хьежжа мара, тока моттигашка цхьаьца кхоачамбоацараш юстардохаш бола болх дІабахъа аьттув хилац болхлой. Цудухъа, шой лоамагІа ахча дІатела раьза боацарашка, суде гІолла дергда къамаьл. Вахарера цхьаьца хІамаш баьхан долаш, ахча дІадала низ боацарашка ладугІа кийча да тхо массахана. Токах пайда ийбеш, хІаьта ахча дІатела безам боацараша доккха зе ду тока оагІонна, берригача бахархошта», - дийцар тхога «Ингушэнергонна» кулгал деча ТІоаршхой Рамзана.

«Къилбаседа Кавказа россеташ» яхача моттиго, ханнахъа шоашта тІалатта декхар дІале, яхаш, хкайкарал ду нахага. Декхар ше-ше дІадалац, кхы а дукхагІа хьалайна мара; цудухъа, шоашта а берригача тока болхлошта а хало ца еш,

ахча дІатела! Тесса дита йиш ярех дац из гІулакх. Бокъьал а хам беш хила оашош йоаеца тока.

«Къилбаседа Кавказа россеташ» яхача оагІон сайте йолча «Сердал Онлайн» яхача мобильни оагІонга гІолла,

«Ший долахъара кабинетага» гІолла дІадала йиш я токах дола декхар. Нагахъа санна шийна тІалатта деррига декхар дІатакха низ болаш из саг веце, шийна юхерча ток лоатта еча дакъ тІа дІаваха, дІадугъа деза цо ший хьал ма дарра.

Республикерча вахархоцун байна етти Іасилги хьалехар

Султиганькъан Йоакъап

ЦІаьхха, байна хинна етти Іасилги хьалехар вай мехкахоцун. Из хоам «Сердало» газетага бир Іаьдала болхлоша.

«Шолжа-Шахъарерча МВД оагІон къаьнегамхоша, цхьан вахархоцун байна етти Іасилги хьалехаш, болх дІабихъар. Дада дІааралехкаш хинна ши хъайба дайна дІадаьннадар. Фермерски боахам лелабечса сага зийра, ший доазон тІа дажаш лела хъайбаш.

Да коравалца аьнна, етти Іасилги дІачулаьлла, Серноводскерча администрацега, цигарча МВД болхлошка хоам бир цо цу гІулакхах», - йоах тхогарча хоамо.

Хъайбаш шой даьга юхакхъаьчад. Доккха баркал аьлар цо, уж хъалаха гІо мел даьрашта.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Главный редактор: Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ: 360001, г. Магас, пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя: Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И.Базоркина, 60. Тел.: 8 (8734) 77-11-84. Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована Управлением Россохранкультуры по ЮФО. Рег. номер ПИ № ФС 10-6526 от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в компьютерном центре издательства газеты «Сердало».

Время подписания номера по графику в печать: 28 февраля 2024 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не совпадать с позицией редакции. При перепечатке ссылка на газету обязательна. Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются. Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве «Южный регион», с готовых диапозитивов Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

Влаший ийнача латара федерацен керда вице-президент хержар

Гаьгенаькъан Мартина

Укх деношка ховш хилар, ГалгIай Республикан влаший ийнача латара федерацен керда вице-президента цIи. Из ва «Гранул» яхача гишлон компане кертера директор Йовлой Мухьмад, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага спорта, физически культуран даькьерча министерствон зарбан болх лелабераша.

«Йовлой Мухьмад, цу лоархIамеча балхатIа хьожавалга хьакхайкадир влаший ийнача латара федерацен президента Шоанхой Вахас. Ховш да, из хьалхагIа «Гишлошьяр» яхача даькъ тIара болх дегIабоолабеча 20-ча моттиге латташ хиннилга, ПалгIай Республике Голла.

Дукха ха я цо начIал дола латархой хьаллоаца, из иштта терко лоттаеш ва мехка спорт дегIайоалаяра», - белгалду хоама тIа.

ГалгIай Республикан спорта министерствос даькъалавуц керда вице-президент, хIаьта федерацена лов, ше лаьрхIар кхоачашде цун низ кхачар.

43 майдилг ера вай республикерча кикбоксёраша СКФО яхьашкара

Гаьгенаькъан Мартина

спорта оагIон болхлоша.

Селий мехка дIайихьача СКФО яхьашкара 43 майдилг яхьаш цIакхьар вай кьона кикбоксёраш. Из хоам «Сердало» газетага бир республикерча

«Блаьстан тIехьарча бетта 16-ча денгара 23-ча денга кхачалца, Каспийске дIаьхьоргIолча Россе яхьашка даькъа лаца аьттув хурга цига

котбаьннарий. СКФО моттигашкара 500 спортсмен гулвеннавар цу дийнахьа. 9 дошо, 9 дото, 25 борза майдилгаш яьхар вай кикбоксёраша.

Эггара лакхерча лагIа тIа баьлар Цхьорой Халид, Дударань-

къан Сулейма, Аькхенаькъан Адам, Яндархананькъан Саид, Дзоврананькъан Имран, Колой Мовлат-Гири, Зурабананькъан Рахьим, Пхьарчананькъан Бахьаудин, Элжаркъананькъан Ювнзбек», - йоах тхогарча хоамо.

Шолже зIамигача футболах йола яхь хилар

Коазой Мадина

«Россе низ» яхача марафона чуйоагIаш, Шолже зIамигача футболах яхь дIайихьар «Хамхи» (Шолжа-Шахьар), «Кацторг» (Эккажкьонгий-Юрт) яхача тоабаша. Футбол езарашта юкье цига хьажа

баьхкабар «ЦаI йолча Россе» моттигерча отделене доакьашхой, иштта ПалгIай Республикан зIамигача футбола Ассоциацие президент Урусхананькъан Жамалда. Цох хоам бир ПалгIайчен единосроссий зарбан болх лелабераша.

Яхьашка даькъа лоацаш хиннараша гойтар лакха говзал, дика кийчо яь хилар. Цу майдан тIа бургац чутохаро, команда цхьоагIоно, ловзаш барий говзал бокьонца дола цIай дир цига хиннарашта», - аьлар республикан «ЦаI йола Росси» яхача парте моттигерча отде-

лене. Кертера ловзара ха йистеьлар, чот 2-2 йолаш. Цун тIехьа хиннача чаккхено котваьннар а белгалваькхар. Из хилар Шолжера «Хамхи» оала команда, цунна карара кара тела кубок елар.

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат, выданный СОШ №2 с. п. Яндаре в 2022 г. на имя Цуроевой Кейп Мовлаевны, считать недействительным.

Утерянный диплом №771800766921, выданный Московской академией профессиональных компетенций г. Москвы в 2023 г. на имя Кузиговой Амины Закировны, считать недействительным.

Газдананькъан Ахьмад

ПалгIайчен паччахьалкхен университетета спортивно-унахцIенон, физически кхетам балара кафедро жIакех йола яхьаш дIайихьар. Цо влашагIтехабар ерригача факультетий студенташ, шоай

хьакьал, говзал гойтара йола таро царна луш.

«Цига даькъа лаца таро йолаш бар очни дешаш бола, бакалавра, специалитета студенташ. Юхемисараш шоаш мел лаьрхIа хиннар юха а даь-

ккха, аргIанара яхьаш хиларга хьежа безаш бар. ХIара факультетера дикагIа вола пхи саг вар цу яхьашка даькъа лоацаш. Цар гойта дезар шоашта карагIдоалар, шоай мел йола говзал, низ тIабахийта безаший факультетIа котало яра», -

аьлар «Сердало» газетага университетете.

ЖIакех йола яхьаш спортини моттиг хинна Йергьяц, из яр доттагIал леладу, шоашта ховш дар кхьичарна дIалу, масал эца, студенташта юкьера бувзам чоагIбу моттиг.